

00641

Anul I. Nr. 3.

24 pagini, lei 20.-

Aug. 1937

ROMÂNIA EROICĂ

Revistă pentru promovarea românismului

Director: ION COLFESCU-DELATURDA

Redacția și administrația: CLUJ, str. Vasile Goldiș 18/b. - Telefon Nr. 14—89

„Numai aceia vor purta titlul glorios de educatori ai generațiilor de mâine, cari vor fi în acelaș timp eroi spirituali ai neamului în care au văzut lumina zilei.“

(Din „Spirit și Materie“ de I. Colfescu-Delaturda)

Conținutul:

„România Eroică”: Amintirea Regelui Ferdinand. Zece ani dela moartea regelui întregitor de neam.

„R. E.”: O anchetă în Secuime.

Ion Colfescu-Delaturda: Figuri decorative.

Dr. Emil Dandea: Intre noi și Unguri.

Dr. Ilie Dălanu: Figuri din Blajul istoric: Ion Micu Moldovanu.

Ștefan Peneș: Lipsa clasei de mijloc românești este un adevărat dezastru.

Dr. Epaminonda Lucaciu: Cum se pot evita fraudele și delapidările banului public.

„R. E.”: Prof. univ. dr. Casiu Maniu; un mucenic al vremurilor trecute.

At. Motognă: Problema salariaților publici.

Leonard Divarius: Cei mulți.

A. Anos: Spania și curentul naționalist.

Alegerile de la Brașov. — Recenzii, cărți și reviste. — Presa despre „România Eroică”, etc...

Abonament anual: 250 lei. — Abonament de sprijin: 1500 lei

Presă despre „România Eroică”

Cum am arătat și în numărul precedent, ziarele și revistele continuă a înregistra cu simpatie apariția revistei noastre, gășind frumoase și încurajatoare cuvinte pentru noi.

Din ziarele cotidiene, cu mare tiraj, nu reproducem, acestea fiind la îndemâna tuturor.

Reproducem câteva spicuri din ziarele de provincie, unanime în a aprecia importanța luptei la care ne-am angajat.

„**Națiunea**” din Reșița, din 18 Iulie, sub semnătura dlui Mircea T. Bandu, scrie următoarele:

„**România Eroică**”. Revistă pentru promovarea românismului. Anul I. Numerele 1 și 2.

Din Clujul prea bine cunoscut nouă și oraș unde ne-am încântat tinerețea în frumoasa viață universitară de pe vremuri, ne vine la Reșița, solie scumpă de românism creator.

Cunoaștem presa Clujeană ca un clastru de gândire conservatoare, profund democratică. — uneori demagog de democratică — și mi-amintesc de jubilarile de bucurie trăite ori-de câte-ori ne era sufletul brăzdat de apariția vre-unei tribune tinere, care aducea ceva nou, ceva tineresc în unduirea mulcomă, tradițională, a vieții Clujene.

Ne dădeam seama că Clujului îi lipsește tocmai această tribună unde dinamismul și exuberanța gândirilor și metodelor tinerești să se îmbine fericit cu înțelepciunea calmă, doctrinară, a bătrânilor cari mai cred în românism. Ne durea mult această deficiență și deplângeam faptul că eram nevoiți a citi lăturile politice ale cutărui sau cutărui partid politic, numai pentru a spune și noi că am citit un ziar clujan.

„**România Eroică**” vine, prompt și salutar, să umple acest gol, adânc simțit. Și îl umple în cele mai mici firide. Fiindcă este de remarcat că noua revistă clujană are proporții de stâncă și că în țâșnirea gândului cultural, social, politic românesc, va să fie o forță.

Dar să justificăm această părere a noastră:

Pe frontispiciul revistei — care, tehnic, se prezintă ireproșabil — se află încrestată o scânteie de gând românesc, dăruită dintr'un condei erudit și doctrinar, dar tânăr și viguros ca o zvăpăială de adolescent.

Ea sună: — „Numai aceia vor purta titlul glorioș de educatori ai generațiilor de mâine, cari vor fi în acelaș timp eroi spirituali ai neamului în care au văzut lumina zilei”.

Gândul acesta de adâncă definiție se datorește chiar directorului revistei, D-l Ion Colfescu Delaturda, care în lumina acestei înalte semnificări a dat luminii și lumii românești acest nou și cuprinzător dar: noua revistă „**România Eroică**”.

În paginile ei gășesc în afară de justificarea amplă a apariției — ea însăși o strălucită profesiune de credință, — articole și eseuri privind apropiata clădire a unei Români noi și consolidarea în expresii de bază, de punct de plecare, a actualei Români. Astfel lângă articole ca: „Ne lipsește clasa de mijloc” de Șt. Penes, „Problemele economice și spiritualitatea naționalistă” de Prof. univ. D. Rădulescu, „Spre o nouă lume” de At. Motogna; stau

puternic ca bazaltul, asprele precizări de românism, cum sunt: „Răspuns Contelui Bethlen” de Ion Colfescu-Delaturda și „Secuii nu sunt Unguri” de Ștefan Meteș — memento pentru cei ce s'ar îndoi de trăinicia românismului ce-și face loc tot mai puternic. Numele semnate articolelor sunt deobște cunoscute ca fiind ale unor oameni cari nu s'au îndoit o clipă asupra iminenței de prezentă realitate a unei țări noi ce stă în prag de înfăptuire.

În numărul 2 al revistei se atașează nouile semnături ale D-nilor Dr. Ilie Dăianu, care continuă a trata chestiunea „Secuii nu sunt maghiari”. Dr. Horia Stanca cunoscut nouă, care evocă admirabil personalitatea cezarică a mult regretatului I. C. Cătușneanu, fostul meu profesor de drept roman, At. Motogna, Prof. Lucian Voiculescu, I. O. Suceveanu, Baldovin Soroca, A. Anos, etc.

Din ambele numere ale revistei nu lipsesc coloanele rezervate literaturii pure românești. Semnează aci fragmente și nuvele talentata Dnă Marta D. Rădulescu-Moga și D-l Leonard Divarius.

Domnul Ion Colfescu-Delaturda, un real curaj românesc și un foarte bine informat scriitor asupra realităților politice din această țară, ne este prea bine cunoscut din trecuta-i activitate de magistrat, la Cluj. Mi-aduc bine aminte de vajnicile rechizitorii ale D-sale rostite în calitate de procuror al Tribunalului din Cluj în procesele intentate violatorilor de drepturi sfinte românești. Personalitatea fără pată a Domniei Sale este o cheazășie că ceea ce „**România Eroică**” intrevăde în azurul începuturilor ei, va să fie mâine o realitate vie, puternică.

De aci, din orașul ferului românesc, noi îi trimitem pe această cale salutul și urările noastre într'u prosperare!...

„**Curentul Nou**” din Bocșa-Montană, de sub direcțiunea dlui Mihail Velceleanu, scrie între altele:

În luna Mai a apărut la Cluj „**România Eroică**”, revistă pentru promovarea românismului. Directorul revistei este d. Ion Colfescu-Delaturda, un valoros și distins publicist ardelean.

Această revistă este un prețios magazin de documentare națională și nu poate să lipsească din biblioteca nici unui bun român.

„**Cuvântul Satelor**” din Lugoj, de sub conducerea dlor Ioan Ciucurel și Nicolae A. Roșu scrie:

„**România Eroică**” An. I., Nr. 2, Cluj, cuprinde un vast și select material redacțional. Dl Ion Colfescu-Delaturda scoate o revistă pentru promovarea românismului, scrisă cu mult nerv. Bibliotecile țărănilor bănațeni s'ar îmbogăți cu o prețioasă contribuție dată din plin sufletului românesc.

Rectificare. În ultimul număr și dintr'o regretabilă confuzie, vorbind despre eminenta publicație din Brașov, revista „Țara Bârsei”, am menționat ca director pe d. A. A. Mureșanu, în locul dlui prof. Axente Banciu, care altfel aproape numai singur o redactează, sacrificându-și și bani și energie pentru susținerea revistei. Sesizați de eroarea noastră, ne facem datoria rectificând-o, cu atât mai mult, cu cât pe d. prof. Ax. Banciu îl cunoaștem și prețuim.

ROMÂNIA EROICĂ

REVISTĂ PENTRU PROMOVAREA ROMÂNISMULUI

Director:
Ion Colfescu-Delaturda

APARE LUNAR

Redacția și administrația:
Cluj, str. V. Goldiș 18/b
Telefon 14-89

O anchetă în Secuime

Regretăm că din lipsă de spațiu nu putem publica rezultatele anchetei făcută de directorul nostru în Secuime. Ne mărginim să facem unele propuneri și să relevăm unele constatări pe cari suntem datori a le aduce la cunoștința celor interesați și a opiniei publice.

Secuimea a fost cucerită pentru maghiarism, odată cu lupta întreprinsă pentru realizarea utopicului stat național unitar maghiar. Tot această idee a măcinat în timpul din urmă și românismul din Secuime, odată și cu maghiarizarea orașelor de pe teritoriul național român. În două articole, scrise în două numere consecutive, de eminenții noștri colaboratori, Ștefan Meteș și Ilie Dăianu, am arătat că Secuiei nu sunt Unguri și am relevat neiertata greșeală ce s'a făcut de a lăsa această masă compactă la dispoziția agenților de propagandă de peste graniță și a iredentiei maghiare din țară. Sufletește Secuiei sunt mai aproape de noi decât de unguri și au gravitat în cursul istoriei spre Principatele Române, iar nu spre Ungaria, adevăr care sperăm că va reeși cu prisosință din cele ce se vor mai scrie în revista noastră. Secuiei trebuiesc scoși din blocul maghiar. Trebuiesc asimilați sufletește și făcuți credincioși fii ai patriei noastre comune. Nici un sacrificiu în această scop nu este prea mare.

Din cele constatate de directorul nostru la fața locului, ca și din articolele amintite, rezultă că, dela unire și până astăzi, s'a pierdut un timp prețios. În unele părți din Secuime, se continuă opera de maghiarizare de altădată sub ochii autorităților românești, prezente cu trupul, însă absente cu spiritul, dela datoria lor. Iar acolo unde se lucrează, opera de cucerire este anemică și lipsită de metodă. Se găsesc elemente răslețe de cucerire admirabile; se găsesc și inițiative guvernamentale laudabile, dar se găsesc în abundență și acțiuni de paralizare, pornite din cercurile responsabile.

În afară de organele de administrație și de justiție, ai căror membri trebuiesc selecționați dintre cei mai buni fii ai neamului, două armate puternice trebuiesc alcătuite de urgență și trimise în Secuime. Prima armată ar fi aceea a dascălilor. Ea va trebui să fie organizată din elemente tinere, pline de avânt și de credință. Această armată va trebui să crească generațiile de mâine, să le cucerească și să le asimileze spiritualicește neamului nostru într'o generație de om. Tânărului învățător va trebui, dintru început, să i se dubleze salariul, să i se dea stabilitatea și considerația cuvenită înaltei sale misiuni cu care se va identifica și pentru care va trebui să trăiască și să moară.

900641

O a doua armată care trebuie creată și pusă în funcție, este armata lui Christos. Aici statul trebuie să aibă rolul de căpetenie. Câteva sute de milioane trebuie sacrificate de urgență pentru a se crea în fiecare sat catedrale, viitoarele temple de oficiere ale celor mai de valoare preoți misionari. Aceștia vor avea rolul de a redeștepta în Secui adevărata credință creștină și de a-i unifica spiritualicește cu neamul majoritar din care vor face parte. În chipul acesta paralel va merge și opera de reromânizare a românilor secuizați.

Măsurile răslețe trebuie unificate, diferitele organe de stat trebuie armonizate în conștiința aceleiaș înalte misiuni naționale. Orice acțiune de sabotare trebuie strivită și românismul trebuie să apară aici cu toată măreția lui de agent constructiv și culturalizator.

Aici ne izbim întâi de rivalitatea dintre cele două confesiuni românești. Nu e permis ca această rivalitate să împiedice opera de asimilare spirituală a Secuilor. Din nenorocire am constatat în unele părți rivalități acute cari aduc apă la moara dușmanilor. Ne permitem a întreba pe chiriarii celor două confesiuni, pe care îi cunoaștem ca fiind deopotrivă buni păstori sufletești și buni români: nu ar fi cazul ca să se împartă Secuimea în zone de influență, pentru ca să se înlătore delă început orice rivalitate de natură de a paraliza acțiunea creatoare a românismului în aceste părți?

Celoralte autorități le atragem atențiunea asupra elementelor slabe trimise, sau cultivate, în Secuime cari, prin însăș existența lor, paralizează afirmațiunea românismului. Întrebăm aceste autorități, dacă nu cred că a trecut timpul de a se mai ține seamă de interesele de gașcă, de a se mai proteja elemente interlope spre marea pagubă a promovării marilor interese naționale și culturale în Secuime?

Trebue să relevăm cu această ocazie și elementele de înaltă valoare națională, pe cari le-am găsit activând în Secuime și cărora se dătesc unele înfăptuiri în adevăr impresionante, cu toate piedecile cari le-au stat în cale. Acestor elemente de înaltă valoare „România Eroică“ le trimite salutul său irătesc cu urarea pentru o lungă și rodnică activitate.

„ROMÂNIA EROICĂ“

„Noblețele ce se acumulează astăzi în Ardeal, între conducătorii români, sunt un semn de descompunere morală. Numai libera circulație, unită cu spiritul de eroism, de datorie și sacrificiu, este de natură de a pune în valoare comorile neamurilor. Prin polarizare, și în mod automat, se produc astfel diferitele organe, diferiții reprezentanți ai acestor organe, cari să producă și să desvolte patrimoniul național. De fapt ne trebuie asemenea organe cari să polarizeze energiile naționale, și să le dea o misiune în raport cu timpul prin care trecem.

„Noi nu avem de împrumutat păcatele altora. Trebuie să refacem întreaga ideologie a națiunii, pentru a o pune la nivelul timpului nou, și trebuie să ne pregătim din vreme cadrele în acest scop. Niciun moment nu putem rămâne și nu putem lupta încadrați în concepțiile trecutului.

„Armatele ce vor lupta în viitor, vor trebui să fie compuse din eroi, iar nu din beneficiari ai organismului social osificat. Numai cu asemenea armate se va putea reface integral anima națională și stabili poziția noastră în concertul popoarelor.

„Vorbesc în acest capitol de ideologie germano-turanică, pentru că una mie de ani de trai comun pe aceste plaiuri au făcut, ca românii din aceste părți să dobândească anumite deprinderi, cari nu cadrează cu rasa din care fac parte și cu rolul ce vor trebui să joace în desvoltarea neamului lor. Aceste reziduri ale trecutului trebuie precizate, demascate, pentru a putea fi înlăturate.

„Inchinarea masselor populare germano-turanice, înaintea a tot ce e putere aparentă, stabilește inferioritatea morală a acestor masse. Faptul că s'a păstrat această nobleță în Ungaria, după prăpădul războiului, dovedește origina barbară a poporului și mentalitatea lui anticulturală, refractară progresului, lipsită de demnitatea umană și de eroism.“

(Din „Spirit și Materie“ de I. COLFESCU-DELATURDA)

Figuri decorative

de ION COLFESCU-DELATURDA

Cu ani în urmă, am cunoscut pe un distins reprezentant al clerului, care funcționa într'un cadru impozant, la una dintre cele mai frumoase biserici din țară. Era un maestru al cuvântului. Predicile lui mă impresionau. Imi făcea o deosebită plăcere ca să discut cu el înalte chestiuni religioase. Imi dădea și-mi recomanda cărți de reconfortare creștină. Eu, din lumea păcatelor, îl admiram și-i purtam, alături de poporeniul lui, o deosebită afecțiune. Întâlnirea noastră a fost sporadică. Au trecut câțiva ani la mijloc. Il întâlnesc întâmplător. Bucuria vederii m'a făcut să caut a relua firul convorbirilor de altă dată. Părintele avea însă altă dispoziție sufletească. Sub înfățișarea cucernică și liniștită, pe care i-o cunoșteam, radia o fericire care anima întreaga sa ființă. Se terminaseră atunci alegerile, primele vestite alegeri cu furturi de urne, la cari, în mod indirect, participasem și eu, în virtutea funcției ce ocupam pe acea vreme, și ca atare, eram în curent cu cele petrecute.

Acele alegeri constituiau, în România întregită, primele puneri în funcțiune, pe întreg cuprinsul țării, a turpitudinilor, moștenite și câștigate, ale partidelor noastre politice de modă veche. Prin furturi de urne, prin violențe, prin corupere, prin lipsa de conștiință și de fond moral al conducătorilor biurourilor electorale, se asigurase succesul guvernului de pe atunci. Aceasta era cauza pentru care părintele radia de fericire.

În fața acestui prelat, am rămas profund gânditor. Nu-l cunoscusem sub această înfățișare. Cum acest om, acest propagandist al moralei creștine, acest reprezentant al lui Christos, găsea motiv de fericire cu ocaziunea exploziei păcatelor celor mai grele cari dovedeau că această țară va avea mult de suferit, în prezentul și viitorul ei, din cauza unei păături conducătoare, complect lipsită de orizont și înnotând în cea mai crasă anarhie morală! Pentru orice român conștient, acele alegeri dovedeau un început de frământări, afirmarea puternică și organizarea celor răi, pentru a pune stăpânire pe bunurile țării și a-i paraliza mișcările și avântul. Era un motiv de adâncă îngrijorare, de profundă durere; iar nu, de radiare de fericire. Era un moment când tot ceea ce era demn în țara aceasta, trebuia să se gândească ca să organizeze rezistența și reacțiunea, care să strivească capul hidrei, care-i compromitea existența.

S'a iscat între noi o vie discuție pe această temă. Concluzia cu care am plecat a fost că acest înalt reprezentant al clerului era în adevăr un foarte bun propagandist religios, că însă, înaltele principii ce propaga atingeau prea puțin ființa sa intimă. Morala lui Christos nu se transformase în carne și în sânge, nu dobândise acea masivitate, merită să cucerească, să formeze și să transfigureze ființa umană a propagandistului, pentruca la rândul lui să poată propaga ființa lui la infinit. Am constatat cu această ocazie că era ceva de decor, ceva care trăia la suprafață, ceva de meșteșug de funcție socială aparentă. Într'un cuvânt, se constata că părintele era o figură decorativă, că el predica din meserie, morala și religia lui Christos.

Clericul despre care am vorbit avea totuși conștiința misiunii sale. Credea sincer în această misiune. El o și îndeplinea față de cei mulți și umili. Evanghelia și morala lui Christos servea însă pentru a-i adormi, a le măcina rezistența față de vitiile celor de sus, cari nici nu intrau de altfel în puterea sa de investigație. Morala lui Christos s'a transformat, fără știrea și vrerea actorului, într'un instrument odios pentru păstrarea și perpetuarea vitiilor omenești.

La o biserică centrală din capitală, funcționau doi din cei mai distinși reprezentanți ai clerului și ai intelectualității românești. Într'o Duminică m'am dus să-i ascult. Lângă mine în strană s'a așezat un preot care tot timpul a discutat, spre marea mea scandalizare, despre interese lumesti. Spre sfârșit, s'a sculat și s'a dus direct în altar. După terminarea serviciului divin, a apărut cârșnicul, cu figura descompusă de vițiul beției. Acesta, cu injurături triviale, în plină biserică, a alungat pe cerșetori, din cauza cărora el „nu putea trăi”, după cum se exprimase la întrebarea ce i-am făcut.

Predicile celor doi distinși clerici; credința lor pot fi impecabile. Dar ce să spunem despre întreaga lor activitate în grădina lui Christos, dacă chiar în imediata lor apropiere nu produceau nici o roadă!

Clericii amintiți erau figuri reprezentative ale tagmei lor. Să ne gândim însă la cler în totalitatea lui. Să vedem câți dintre reprezentanții acestuia nu sunt simpli funcționari ai statului, câți nu-și ocupă funcțiunea decât numai pentru a-și câștiga existența, pentru a avea un rol în stat, având pregătirea de specialitate care a atins inteligența, fără însă să

atingă resorturile intime ale ființei, izvoarele de afirmațiune și de acțiune. Și morala și învățăturile Mântuitorului nu pot fi simple decoruri; ele trebuiesc să atingă resorturile intime ale omului, să dislocheze și înlocuiască izvoarele noastre de acțiune eșite din lumea inteligenței și a științei și puse în serviciul instinctelor noastre animalice. Acesta este rolul clerului: să transforme ființa umană, să o scoată din animalitate, să o renască, să o refacă în totul. La toate acestea nu se poate ajunge, fără a se transforma în carne și în sânge, în credință profundă, în elan irezistibil de realizare, morala și învățăturile lui Christos. Rolul clerului nu poate fi altul decât acela de a păstra și a intensifica focul sacru al spiritualizării omenirii, a unificării ei în spirit și creațiune, dealungul perindării infinite a generațiilor.

Să ne gândim la ce este și la ce ar putea fi societatea noastră, dacă armata lui Christos ar trăi, ar fi în adevăr vie, și nu ar lipsi de la misiunea sa, nu ar fi o simplă armată decorativă.

Să trecem la alte domenii de activitate în stat. Magistratul, avocatul, au rolul de a purifica viața socială, eliminând cauzele de dizoluție, prin întornarea dreptății, care să asigure fiecăruia libera dezvoltare, în conformitate cu idealurile supreme ale neamului și ale umanității. Adagiul *Justitia fundamentum regnorum* se referă la o necesitate imperioasă de existență a oricărui organism omenesc. Dar dacă oficianții în templul justiției vor trăi în mijlocul tuturor turpitudinilor cari mișună în palatele de justiție, fără să aibă, nici auz, nici vedere, nici miros, pentru ele, și dacă pregătirea lor va fi numai de inteligență, pur științifică, fără să atingă resorturile intime ale animei și inimei, fără să fie subordonate credinței mărețe de ideal, de sacrificiu și de dreptate, fără să fie pătrunși în toate fibrele ființei lor de înțelesul profund al adagiului *Justitia fundamentum regnorum*, activitatea lor se va transforma într'o moară de măcinat articole, în elaborarea unei justiții formale, cauză supremă de anarhizare socială, care va pălmuși *Justitia fundamentum regnorum*.

Nu trebuie să uităm că ființa intimă a omului, de unde es adevăratele lui izvoare de activitate, este fierul roșu care pătrunde toate actele sale, le dă pecetea și ființa reală în conformitate cu nivelul spiritual în care trăește, inteligența și pregătirea științifică putându-i servi numai de decor cu ajutorul căruia se va arunca în corpul social toate turpitudinile cari trăesc și se ascund sub acel decor, menit să le disimuleze, pentru a le face cu atât mai ușoară libera dezvoltare și ascensiunea în corpul social.

Să ne gândim asupra faptului, dacă ar fi posibilă anarhizarea națiunii, dacă bunurile publice s'ar

mai putea risipi, și dacă armonia și bunăstare socială nu s'ar întrona, dacă mulți dintre cei ce sunt însărcinați cu împărțirea justiției nu ar fi simple figuri decorative, nu ar avea o pregătire pur științifică, fără ca aceasta să atingă resorturile intime ale ființei lor, adevăratele lor izvoare de activitate și de afirmațiune.

Ce ar fi dacă am înțelege că ființa noastră intimă își pune pecetea pe orice faptă, că această ființă intimă trebuie căutată și cultivată mai presus de toate, că ea singură este aceea care ne salvează sau ne condamnă, că de această ființă intimă trebuie să se îngrijească înainte de toate, statul, clerul, școala, și familia, și că, fără cultivarea ei, nu se poate imagina regenerarea acestui neam.

Dar învățământul! Avem o știință de import și un substrat intim nedestelenit învăluit în decorurile cu care ne împodobește acest învățământ. Avem o moștenire ancestrală; comori neprețuite, cari zac în adâncuri sau părăginite, iar izvoarele noastre de creațiune sunt cași inexistente. În schimb primim tot ce vine de peste hotarele noastre etnice.

Nu greșim dacă afirmăm că izvoarele de existență și de înfăptuire ale claselor noastre conducătoare vin de peste granițele țării și neamului lor. De aceea vedem că creatorii naționali din orice domeniu sunt disprețuiți sau dați uitării. În schimb însă marfa de import umple vitrinele librăriilor, ale prăvăliilor și ale șantierelor întreprinderilor zise naționale.

Fără discernământ imităm servil pe cei străini de substratul nostru etnic și tot fără discernământ înlăturăm pe ai noștri. *Noi gândim și lucrăm prin cei de peste hotarele neamului nostru, cași prin anumite minorități etnice din țară, și ne plângem de așezirea noastră la străini, fără să ne dăm seama că dominația e de ordine spirituală, înainte de a fi de ordine economică.*

Dar să ne coborâm din nou la fapte sugestive. Călătoriam de curând printr'o regiune de șes a țării. Prin grădini, prin curțile oamenilor creșteau bălăriile și ceva salcâmi pe ici pe colo. Nicăiri pomi fructiferi, zarzavaturi, stupi de albine și tot ceeace ar fi putut pune în valoare grădinile și curțile sătenilor. Puneți toate aceste întinderi unele lângă altele și gândiți-vă un moment la pagubele pricinuite în economia țării.

Dar dacă terenurile acestea rămân părăginite, în schimb însă arborii răsleți, smocurile de arbori și crâmpeele de păduri cari se mai găseesc în ființă, abundă în cuiburi de ciori. Era prin Aprilie. Nu găseai sat în care arborii să nu fie supraîncărcați cu cuiburi: o adevărată invazie, asemănătoare cu aceea a lăcustelor. La o margine de sat, o pădurice de

arbori era suprincărcată de asemenea cuiburi. Miile de ciori din miile de cuiburi țineau un concert infernal, și își pregăteau progenitura, menită să le distrugă ogoarele, sub nasul sătenilor adunați aproape în totalitatea lor la cârciuma satului.

La cererea mea, ese din mulțime primarul. Intreb pe primar cum se numește acea comună. Mi-a spus un nume, pe care l-am uitat. „Să-i schimbăm numele”, i-am zis, „să-i punem numele *ciorăria*. Cum se poate să tolerați D-Voastră această cultură de cioare în mijlocul satului! Nu aveți milă de munca D-Voastră și nu vă gândiți la ogoarele altora ale căror roade vor fi devastate de zecile de mii de cioare pe cari le cultivați!”

Primarul a dat din umeri și a răspuns evaziv. Intrebarea este însă: nu sunt pe acolo prefecti, pretori, agronomi, consilieri, agricoli, inspectori de tot felul, notari, învățători, preoți! Unde sunt ei și ce fac? Ei nu se ocupă de asemenea fleacuri. Fac paperaserie, fac știință, fac politică, fac parvenire! Presupun că fiecare are „pregătirea” necesară. Și astfel rezolvăm noi toate problemele pe hârtie, în virtutea inteligenței și a științei noastre. Prea puține ating însă marile noastre realități naționale, pentru că tot ce avem este decor îndărătul căruia stă terenul necultivat în care mișună toate miasmele instinctelor noastre animalice, cari fac substratul adevăratei noastre activități, străbat întreaga noastră ființă și ne hrănesc existența, pecând în afară eschibăm decorurile dobândite, cari, pentru mulți dintre noi, constituiesc realități despre cari credem sincer că fac parte din ființa noastră intimă.

Am două grădini în două orașe diferite. În fiecare an îmi vin grădinari improvizați, cari mișună pe la proprietari pentru a-i estorca, la epocile când grădinile trebuiesc îngrijite. A trebuit să fac și eu apel la iei, pentru ca în cele din urmă să rămân cu grădinile cum au fost. În timpul din urmă mi-am adus aminte că există undeva prin aceste două orașe, camere și consilii agricole și m'am adresat lor arătându-le starea de incurie în care se găsesse în general grădinile cu pomi fructiferi. În ambele orașe am fost ascultat cu multă bunăvoință. Într'unul din acestea, mi s'a trimes chiar un absolvent al academiei de agricultură, cu care, la una din grădini, am făcut teorii cu privire la ceea ce ar trebui să facem pentru a salva roadele.

Acesta a fost singurul rezultat al intervenției mele. De prisos să spun că grădinile au rămas tot în starea de mai înainte. Și astfel se face că agenții de destrucție invizibili, cași cei vizibili, se dezvoltă în toată libertatea și ne distrug avaturile alături de instituțiile și oamenii meniți să le salveze.

Nu tăgăduese că, dacă cercetezi instituțiile și autoritățile noastre de orice categorie, cași camerele și consilieratele agricole, nu vei găsi oameni foarte ocupați, expoziții cari mărturisesc roade îmbelșugate, oameni plini de știință și de bunăvoință. Li găsești cu condeiele în mână, cu importanță după rang și cu pretenții așisderea. Dar, sub toate acestea, se dezvoltă armatele prăpădului care macină avuțiile naționale.

Așa se întâmplă, când izvoarele de creațiune nu sunt în noi înșine. Așa se explică aservirea și penuria noastră pe toate terenurile. Trebuie să ne purificăm întâi animile, să ne liberăm energiile creațiune proprii, să le canalizăm, să cultivăm viața noastră interioară, izgonind din noi egocentrismul și instinctele animalice cari ne mână la acțiune, punând în valoarea ființa noastră intimă, puterile noastre proprii de creațiune, acele puteri cari zac în adâncuri și cari nu au fost atinse până în prezent de decorurile exterioare pe cari ni le dă inteligența și știința factice cu cari ni-a inarmat până în prezent învățământul și clasele noastre conducătoare. *Trebuie să ne dăm seama mai întâi că noi suntem stăpâniți de un simplu decor care, în loc să dea impulsione și avânt, paralizează resorturile vieții naționale.*

Trebuie să ne dăm seama de acest adevăr fundamental care rezumă viața noastră de stat: dela academician și până la cel din urmă funcționar, totul trăește numai prin decor.

Și îndrăznim să ne plângem de lipsa de inițiativă, de înstăpânirea altora pe moșia noastră, de stagnarea catastrofală ce ne inconjoară, de dezordinea și mizeria care subminează patrimoniul național. Plângerea e zadarnică. Nici nu poate să fie altfel. Am văzut că maladia este adâncă, că ea este de ordin spiritual, că vindecarea ei implică crearea unui alt om, unei alte clase conducătoare care să se miște pe alt plan, care să lapede decorurile ca pe nește otrepe netrebnice, și să se îmbrace cu realitatea vie care să le dea puterea de viață și de afirmațiune, producând fermentațiunea care să galvanizeze toate fibrele vieții de stat.

Cât timp vom avea centrul de gravitate în noi înșine, și nu în neamul din care facem parte, cât timp nu vom fi gata în orice moment pentru sacrificiu și eroism, cât timp nu ne vom da seama că rostul vieții este în creațiune, că acest rost ne cere dispariția în opera înfăptuită; atâta timp nu vom fi capabili de creațiune, oricât am fi de inzestrați cu inteligență și înarmați cu toată pregătirea științifică a timpului nostru.

Prima cucerire, prima știință cu care trebuie să ne înarmăm este aceea că orice dobândim din afară, orice pregătire ni se face, orice învățătură și orice

experiență trebuie să creeze fondul de credință care să alimenteze marile elanuri creatoare. Prima știință este aceea care ne va duce la convingerea că tot ce dobândim în decursul vieții este decor, este ciot ne-
trebnic, este armă de dizoluție, este principiu de-
structiv, dacă nu se transformă în elan irezistibil de
realizare în ordine eroică națională și umană.

Când vom avea acest început de știință, vom
vedea clar înaintea ochilor cum pregătirea de fațadă,
de decor, de fățarnicie și de minciună macină și
aruncă în adâncuri marile noastre bogății naționale,
fie spirituale, fie de ordin economic.

La ordinea zilei e naționalizarea industriei și
comerțului. De curând, pe când eram încă în magi-
stratură, vorbeam cu un mare industriaș, la care
voiam să plasez câțiva tucenici români, și a venit în
discuție proiectata lege de protejare a muncii națio-
nale. „Se fac mereu legi, cari rămân în cartoane”,
îmi spunea interlocutorul meu. „Decând conduc fa-
brica nu am văzut un organ care să vie la mine și
să-mi propue valorizarea elementului etnic românesc.
Suntem însă bombardati cu legi, cu regulamente, cu
ordine, cari ne stânjinesc și cari rămân totuș în mod
fatal literă moartă. Fără toate acestea, s'ar putea
ajunge la naționalizarea industriei și a comerțului,
dacă cei meniți să o facă ar veni în contact intim
cu noi și ne-ar pune înaintea elementele necesare. În
ceea ce mă privește, aș fi fericit să cotribui după
puterile mele la înfăptuirea acestei opere”.

Nu pun la îndoială buna credință a acestui
mare industriaș. Cunosc însă și de aceia cari sunt
de părere că „românii nu sunt buni nici să măture
prin fabrici.” Dar câte progrese nu s'ar face și cum
s'ar schimba toată situația, dacă conducătorii nu ar
fi simple figuri decorative!

Fapt este că pentru o mare înfăptuire trebuie
să pornești, nu la paperaserie, la lucrări de birou, la
legi, regulamente și ordine, pornite din inteligență și
știință, fără inimă și fără animă ci la război, la luptă
pe teren. Și cel ce pornește la război de cucerire,
pregătește întâi comandamentele și armatele necesare
de execuție.

Intreb pe cei ce ne conduc și pe cei ce vor să
ne conducă, unde sunt comandamentele și armatele
cari să ne pue în posesia comerțului și industriei
țării? Căci este evident că, viitorul comerț și viitoa-
rea industrie, romanizate, trebuie să aibă altă înfăți-
șare și să ia alt avânt, decât acela pe care-l au
astăzi. În locul industriei și comerțului anarhizate
de acum, va fi industria și comerțul cu durere de
neam și țară, exercitate de elementele cari au creat
România întregită, și cari vor trebui să fie conștiente
de menirea lor de a crea puterea și mărirea Româ-
niei de mâine.

Este deci evident că industria și comerțul ro-

manizate vor trebui să fie la altă înălțime decât cele
de astăzi. Nu putem romaniza pentru a paraliza,
pentru a sărăci țara și neamul, ci pentru a libera,
a crea și a mări patrimoniul național. Pentru aceasta
trebuie să ne gândim, înainte de toate, la pregătirea
comandamentelor și a armatelor de cucerire și de
ocupație, și, nu pe hârtie, nu cu vorbe, nu în mod
decorativ, ci pe teren, la fața locului, cu elementele
mai dinaintea pregătite în mod temeinic în acest scop.

Ne-am oprit pentru o exemplificare sugestivă
la industrie și comerț, pentru că romanizarea acestora
este o problemă capitală și de acută actualitate. Ener-
gicul nostru colaborator, Ștefan Peneș, secretarul
centralei reuniunilor de meseriași, a arătat în numă-
rul trecut al revistei noastre cum organismul statu-
lui stă în aier din cauza lipsei clasei de mijloc ro-
mânești, înlocuită pe tot cuprinsul țării cu elemente
străine de înaltele noastre comandamente naționale.

Dar putem lua exemple sugestive din orice
ramură de activitate în stat. Ne vom izbi de aceleași
dificultăți și vom constata aceleași lipsuri capitale.

E paragina din anima noastră. E anarhia mor-
ală. E inteligența și știința cari nu ating fondul
nostru intim. E aservirea noastră la izvoarele de
creațiune venite din afară, cu extirparea propriilor
noastre energii naționale. Maladia este gravă și este
în noi înșine, iar nu în afară. Vindecarea ei implică
pregătirea armatelor de luptă cari să ne dea alt om,
altă clasă conducătoare, care să nu mai pună înainte
inteligența, știința, armele decorative cu cari să-și
pregătească îmbogățirea, parvenirea, dominația; un
om, o clasă conducătoare care să nu mai trăiască
pentru ea, ci pentru neamul și țara sa, cu credință
profundă în idealurile comunității, cu elan irezistibil
de execuție pe teren a marilor probleme naționale,
trecându-se peste orice interes, individual sau de
gașcă în plin spirit de sacrificiu și de eroism.

Necesitatea este mama tuturor înfăptuirilor. Și
nu pot trăi în noi marile necesități naționale, cât
timp ciorile ne cântă în urechi concertele lor cacofonice;
cât timp avem inteligență și învățătură, dar
nu avem urechi, nici ochi, nici miros, pentru cala-
mitățile cari subminează organismul social; cât timp
nu trăește în noi credința vie că fiecare la locul ce
ocupăm în organismul social, fie cât de mare sau
cât de umil, nu suntem decât santinele credincioase,
elemente componente ale marelui armate naționale,
gata oricând să pierim la postul de comandă pe
altarul binelui comun.

Trebuie să accentuăm cu toată energia: cât
timp nu vom extirpa figurile decorative statul
acesta nu-și va găsi calea și neamul nostru nu
se va putea afirma ca element creator și deter-
minant în concertul popoarelor.

Lipsa clasei de mijloc românești, este un adevărat dezastru

de ȘT. PENEȘ

Secretarul Centralei Reuniunilor

Motto: Țara este a celui care posedă
pământul și bogățiile ei

Problema clasei de mijloc românești e ceva nou, ceva, despre care nu s'a vorbit, nu s'a scris și nu s'a discutat în public. Se pare ceva abstract, cu toate că elementele care constituie problema, comerțul, meseriile și munca, sunt de tot reale.

Oculă masonică, care ne-a îmbătat capul cu totfelul de idei umanitariste de libertate, egalitate și fraternitate, care ne-a împăianjenit ochii cu toleranța și noblețea rasei latine, și ne-a năpăstuit cu legea de naționalitate din 1924, s'a îngrijit, cu decenii în urmă, să împânzească țara cu un roi de meseriași, de negustori, și de industriași streini care s'au cartelat, acaparând toate isvoarele de producție și toate debușeurile, au eliminat ori s'au aservit elementele românești aflătoare în comerț, în meserii sau muncă.

Cum altfel s'ar putea explica atotputernicia Ugirului și cartelurilor în industrie, a Siatului negustoresc în comerț și a Confederației generale (de fapt internaționale), în muncă? Care din aceste organizații puternice, bogate, și cu mare influență la guvernele țării își confundă scopul cu însăși interesele nației românești, ale Dinastiei ale Bisericii și ale țării, cum este cazul la *Centrala Reuniunilor de meseriași, comercianți, industriași și muncitori Români din România, cu sediul în Cluj?*

Trăim într'o narcoză perpetuă, avem un fel de orbul găinilor de nu simțim și nu vedem marele pericol ce pânzește din umbră edificiul nostru social la cea mai mică zguduire.

În timp ce toate ziarele noastre, chiar și cele cu pronunțată direcție naționalistă sunt pline de reportagii, știri sportive, politice, culturale, uneori semnalări de abuzuri și împilări ale elementului românesc, dar nu se vede din partea guvernului sau a presei o unitate de acțiune, o îndrumare serioasă, metodic luată și stăruitor susținută — în interesul clasei de mijloc românești. Ne lipsește, cum foarte just apreciază, directorul acestei reviste, **spiritul creator, isvorul tuturor bogățiilor, secătuit și îngropat în adâncuri de pleava care se agită la suprafață.** Despre clasa de mijloc de limba și legea românească se vorbește și se scrie foarte puțin, sau chiar deloc. Acum o lună, Centrala Reuniunilor, singura organi-

zație legală care reprezintă interesele vitale ale clasei de mijloc românești — și'a tipărit organul său de publicitate „*Tribuna Noastră*” în 16 pagini scoțând un număr festiv închinat clasei de mijloc de limba și legea românească. Din conținutul acestui exemplar se vede întreg istoricul mișcării reunioniste și toate realizările dobândite în răstimpul celor trei ani de existență. Acest exemplar a fost adresat omagial tuturor bărbaților de stat, tuturor persoanelor marcante din țară, și tuturor ziarelor românești din țară. Și când te gândești că abia trei, repet, trei ziare: „*Țara Noastră*”, „*Națiunea Română*” și „*Turda*” au luat notă de acțiunea reunionistă dusă cu idealism și o abnegație — vrednice de altă apreciere, și susținută cu atâta perseverență de „*Tribuna Noastră*” involuntar și cu durere trebuie să constatăm, că nici presa, nici bărbații noștri de stat și nici marele public românesc nu cunosc însemnătatea problemei clasei de mijloc de limba și legea românească.

Grație acestei ignoranțe și totalei lipse de conștiință națională în materie de economie, am ajuns în *situațiunea de națiune robită economică în propria sa țară!*

Ce altceva, decât robie economică, însemnează a fi deținute până la 95 la sută de către streini industria, comerțul, meseriile și munca?

Se poate numi a Românilor țara noastră, dacă 95 la sută din bogățiile ei sunt deținute, chivernisite sau puse în circulație de către streini?

Care poate fi situația țării noastre într'un eventual război, când deținătorii industriei, ai comerțului, ai finanțelor și ai muncii își vor vinde serviciile inamicului?

Pentru ce nu își pun aceste ipoteze bărbații noștri de stat! Le este teamă, că își pierd tantiemele, cu care s'au îngrijit să-i lege la ochi streinii atotputernici!

Chiar dacă ar pierde aceste tantieme, bunii români trebuie să-și dea seama, de crudul adevăr: *că lipsa clasei de mijloc românești, este pentru țară un adevărat dezastru.* Țara care s'a făurit cu seria nesfârșitelor suferinți ale Românilor subjugăți și cu prețul celor optsutedemii de eroi, nu este numai a noastră, a beneficiarilor de azi. Țara este a generațiilor viitoare,

iar noi stăpânitorii vremelnici avem hiperioasa datorie s'o întărim și consolidăm, nu numai politicește, culturalicește și militărește, ci și economicicește!

Trebue să consolidăm și să sporim clasa de mijloc de limba și legea românească până când va reprezenta cel puțin 80 la sută din totalul breslașilor din țară. Iar problema clasei de mijloc românești

trebuie îmbrățișată, cultivată și susținută de fiecare român, cu aceeași căldură ca și problema apărării naționale, a culturii naționale sau a sănătății publice. Să nu se uite adevărul. Dacă armata ne garantează echilibrul politic, clasa de mijloc, de limba și legea românească, ne garantează echilibrul economic.

Cum se pot evita fraudele și delapidările banului public

de dr. EPAMINONDA LUCACIU

Cu adâncă durere a sufletului nostru aflăm zilnic despre fraudele cari se fac în avutul Statului. La încasări și la plăți, și în toate chipurile, avutul public este pradat. Iar cei cari am suferit și am sângerat să vedem înfăptuită această frumoasă țară, suntem îngrijorați de viitorul ei, căci nu poate dăinui o așezare socială care are racile, cum este rânduiala din gospodărirea finanțelor noastre.

Scuza că și în alte țări există asemenea păcate, și încă în număr mai mare, nu micșorează întru nimic preocuparea care trebue să o avem. Cercurile conducătoare, cari consimt, cu sau fără voie, la dănuirea răului, vor plăti amarnic aceasta toleranță.

Noi trebue să aflăm calea și modalitatea, ca în viitor, cât mai rar, și de s'o putea nici o dată, să nu se mai întâmple lucruri care nu ne fac nici bucurie și nici cinste.

Știm cum sunt exploatare păcatele unor slujbași, nevrednici de încrederea cu care au fost onorați. Căci încrederea aceasta în loc să-i ambiționeze și să-i facă cinstiți, îi face să alunece pe pante rușinoase, cari ar trebui să-i ducă la temniță.

Controlorii, ori cât ar fi de dibaci, de multe ori nu pot fi în stare să descopere falsurile și fraudele cari se comit. În cele mai multe cazuri descoperirile falsurilor și fraudelor se datoresc întâmplării sau animosităților.

Trebue să aflăm un mijloc cât mai eficace și cât mai ușor pentru ca statul să poată fi scutit de fraude, iar cetățeanul să aibă siguranța că banul lui ajunge la locul unde trebue să ajungă.

Intr'altă ordine de idei: Statul pe deoparte este dator, în chiar interesul său, să aibă veniturile publice încasate și vărsate în tezaurul țării; de altă parte tot statul are același interes să proteguască pe incasatori împotriva ispitelor și a posibilităților de a comite fraude.

Mijlocul care ar feri statul, județele și co-

munele de fraude îl avem la îndemână. Il concretizez în propunerile de mai jos, deși îmi dau seama că voi întâmpina adversități.

Incasarile și plățile datorite serviciilor publice să se facă prin cecuri la Casa Națională de Economii și Cecuri Postale.

Ministerele, autoritățile statului, județele și comunele să-și aibă contul lor la C. E. C. Pe acest cont să se trimită de contribuabili direct toate dările, toate taxele. Funcționarilor, controlorilor și în general aparatului de percepere i-ar reveni îndatorirea să urmărească doar vărsarea sumelor datorite prin impuneri directe ori indirecte.

Organizarea plăților și încasărilor prin cecuri postale nu este grea. Este însă modalitatea cea mai sigură de a preveni fraudele, sau, dacă totuși s'ar comite, a le descoperi în timp util.

Dar nu numai încasările și plățile către stat, județ sau comună să se facă prin cecuri postale, ci și plățile de orice natură din bugetele statului, județelor sau comunelor să se facă escusiv prin cecuri postale. Lefurile funcționarilor, drepturile pensionarilor și în general furnizorii să fie asemenea plăți prin cecuri postale.

Nu este scopul meu să arăt modalitatea încasărilor și a plăților prin cecuri postale. Printr'un regulament bine studiat s'ar putea aranja toate acestea până în cele mai mici amănunte, așa cum s'a făcut și se face în alte țări. Un motiv în plus care ne obligă să reținem propunerea.

Care va fi partidul care va pune în practică sistemul aceasta, menit a ne scuti de păgubitoarele și rușinoasele delapidări de azi ale banului public? Care om politic va fi acela care să introducă sistemul salvator al finanțelor țării? Iată întrebări cărora le-am dori un răspuns hotărât!

Amintirea Regelui Ferdinand

Zece ani dela moartea regelui întregitor de neam

S'au împlinit în această lună zece ani de când marele nostru rege Ferdinand I-ul odihnește în umbra rece și tăcută a mausoleului dela Curtea de Argeș.

REGELE FERDINAND I

clipelor de reculegere pentru toți fiii acestui neam. Cu cât anii trec, cu atât figura Regelui Ferdinand se limpezește, se luminează, se conturează în zarea prezentei vieți naționale, lăsând în urmă cuceririle unui erou, realizările unui înțelept și amintirea unui Monarh ce și-a asigurat prin muncă și eroism cel mai de seamă loc în istoria neamului românesc.

Astăzi, mai bine ca oricând, putem prețui înțelegerea adâncă a realităților sociale și politice a răposatului rege, precum și fidelitatea sa tuturor principiilor pe cari le-a transformat în fapte, dar mai ales rara delicateță și modestie prin cari își filtra toate actele vieții sale.

De aceea recunoștința și amintirea purtată de întreaga suflare românească, mărturisită prin desăvârșirea cuceririlor lui, vor îmbrăca mâine hainele cernite ale unui adânc și greu de mărturisit doliu.

Cu câtă duioșie își aminteste neamul nostru despre măreața operă realizată de neuitatul rege. Ferdinand Desrobitorul, renaște, se apropie, se deslușește, împreună cu măreția unei vieți regești și viziunea realizată a existenței glorioase și eterne a poporului român adunat în jurul Tronului. Amintirea acestui glorios rege ne este tuturor vie; expresia identificării destinului său cu ființa, viața și existența acestui neam, — viața și sacrificiul simbolicului rege ne sunt, și nouă, și celor ce ne vor moșteni, o zestre de viață pe care poporul român, de azi și de totdeauna, va ști s'o prețuiască la adevărata sa valoare.

Zece ani s'au scurs de când mormântul viteazului rege stă deschis privirilor, amintirilor și

Intre noi și Unguri

de EMIL DANDEA,
Primarul Municipiului Tg.-Mureș

În primul număr al acestei reviste, distinsul ei director arată, sub titlul de sus, ce gândește, nu ce spune contele Bethlen atunci când încearcă o apropiere de România.

Ori cine cunoaște îndeajuns clasa conducătoare din Ungaria — și noi cari am trăit sub jugul ei o cunoaștem — va admira cât de perfect a fost sesizată problema și va subscrie întocmai că așa sunt gândurile lor, cum le descopere d. Colfescu.

Dar nu numai clasa conducătoare din Ungaria nizește cu toate mijloacele să-și recâștige dreptul de a exploata țărănimea de pe tot cuprinsul fostei monarhii, ci și clasa conducătoare ungurească dela noi are același ideal, pentru Ardeal.

Cum în calea acestor nizuințe stă Statul și intelectualul Român, care ese din sânul țărănimei, pe aceștia îi urâsc mai cu înverșunare.

În această ordine de idei, am privilegiul de a putea aduce deplină dovadă a însăși confesiunii unui intelectual ungur, nu numai a urmării gândurilor sale probabile. Pot servi fotografia, chiar radiograma sufletului păturei conducătoare maghiare dela noi. Nu este ceva nou — am spus-o și în Camera deputaților în discuția la Mesaj din Oct. 1928 — dar cred că nu este lipsită de actualitate.

Am un prieten Ungur, de pe băncile școlii, care este acum profesor la un liceu confesional și căruia pe vremuri îi vorbeam și eu deschis și sincer, fără nici un pericol de trădare; eram colegi de școală, camarazi în armată.

Acesta mi s'a destăinuit, cu prilejul unei conversații, asupra unei lucrări, asupra chestiunii minoritare. El și-a ușurat sufletul spunându-mi cam următoarele, pe cari eu le-am notat încă de atunci și pe cari le-am dat deja unora din conducătorii țării să le citească. Imi spunea:

„Țara, națiunea, instituțiile și tot ce este valah, e înaintea noastră superlativul odiosului ce trebuie urit din toate puterile și combătut prin toate mijloacele. Orice comunicare sau împăcare cu spiritul acesta și cu situația de egal cu voi este sacrilegiu“.

„În trecutul nostru de dominație, ne-a venit o a doua natură disprețul Valahului.

„Cultură, civilizație, pentru noi nu poate fi decât la Budapesta. Bucureștii sunt personificarea bizantismului și balcanismului celui mai întunecat, unde mergem numai ca să corupem și să facem afaceri în stil balcanic.

„Legile țării le privim din punct de vedere al eludării lor, sau ca să tragem eventualul profit pe care ni-l asigură.

„Nu există între Ungur și Ungur deosebire, toți vă urim, toți tindem, cu toate mijloacele, la păstrarea supremației noastre, ca ceasul reînvierii Ungariei să ne afle înmulțiți și întăriți.

„De aceea, strigăm în contra asupririlor de fapt și închipuite și de aceea ne plângem fără alegere la Liga Națiunilor, la Papa și la bisericile protestante. Trăim cu amintirea dominației din trecut, pentru dominația care are să ne revină.

„Noi folosim toate mijloacele; nu avem ce pierde, ci numai câștiga putem. Frații noștri din Ungaria și amicii noștri din străinătate subminează Statul Român. Aceia din afară, iar noi dinăuntru. Pe ei îi apără situația de străini și pe noi ne apără ei, Liga Națiunilor și mai ales legile românești și prostia voastră. Cu cât vom avea mai multe drepturi, cu atât vom fi mai periculoși pentru Statul Român, căci nouă, drepturi și libertăți dela Români nu ne trebuie decât ca să le îndreptăm în contra lor.

„Ungaria ciuntită ne așteaptă și lucrează pentru noi, eroic, cu toate mijloacele ca și noi. Falsificări de bani acolo, propagandă subversivă aici pentru secundarea celei din străinătate, toate se fac pentru același unic ideal: idealul reîntregirii coroanei Sf. Ștefan, care trebuie să vie. Pentru acest scop facem totul. Când credem potrivit, vă dăm și banchete, vă facem curte în cuvinte dulci. Ca indivizi poate apreciem pe unii din voi, dar iubi nici pe aceștia nu-i putem. Însă colectivitatea voastră o urim din toată țărnia sufletului. A slăbi tot ce este românesc, a-i strica cu tot prețul, a alimenta nomulțumirile, discordia înlăuntru, ponegririle în afară, iată datoria noastră pe teritoriul românesc. Patria pentru noi este maghiară, cea

veche. Numai cetățenia forțată, temporară este cea română. De aceea stăm în cetățenia impusă nouă, până ne vom putea reuni cu Patria. Ce servește consolidarea României, nouă ne strică; ce este sfânt pentru voi, nouă ne este obiect de batjocură. De aceea este boicotat și afurisit de noi acel care este patriot loial în sens românesc. Pentru ajungerea scopului nostru suprem, nu există cuvânt de onoare, caracter, convență, ci posibilitate. Căci existența și fericirea maghiarilor nu se poate încadra între actualele hotare ale României. Cui dintre noi îi trebuie drepturi pentru Ungurii din România? Le cerem provizor, să putem sdrobi cu ele Statul'.

Și aici se termină această profesiune de credință. Prietenul acesta al meu, de pe băncile școlii și bun camarad de război, a fost sincer și a exprimat sentimentele tuturor politicianilor unguri, cu foarte rari excepții de oameni luminați, cari înțeleg că istoria nu se poate opri în cursul ei inexorabil. Ori, pe vremuri, fiind și noi sub dominație străină, nu ne gândeam tot la fel? Ba da, recunosc, la fel ne gândeam și la fel făceam!

Noi, Românii, de aici și de dincolo, desigur am reușit în iredentismul nostru. De ce? Fiindcă eram în spiritul evoluției istoriei. Ungurii aceasta nu o văd. Inșă, totuși, împrejurarea aceasta, că mentalitatea noastră din trecut cadrează cu desăvârșire cu mentalitatea lor de acum, este o probă a sincerității declarațiilor prietenești, tête-à-tête, făcute mie de acel prieten ungur.

Dar, de aici trebuie să tragem o concluzie și cu toată modestia, însă cu hotărîre mare, am ruga pe conducătorii țării noastre de azi, ca și de mâine, să se gândească asupra acestei probleme, căci orice încercare de a câștiga sufletește pe Unguri, pe Săcui, prin politicianii cari s'au urcat azi în spatele lor, este condamnată dinainte la cel mai catastrofal eșec. Orice încercare de acest fel prin concesiuni, este ca și când ai încerca să stingi focul prin aceea că torni pe el ulei sau benzină! Mentalitatea aceasta, care pătrunde pătura conducătoare maghiară sau mai bine zis evreo-maghiară, mentalitatea aceasta explică tot: explică atitudinea presei lor, explică agitația de reacredință în străinătate, explică tot!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Problema salariaților publici

de AT. MOTOGNA

Nu e locul și cazul să stabilim motivele pentru care slujbașii publici sunt mai puțin ajutați de stăpânire în raport cu celelalte clase sociale. Căci fără a ne referi la un regim politic oarecare, la cel de azi, s'au de ieri, adevărul e acesta: funcționarii statului în general, apoi ai județelor și comunelor, sunt retribuiți în raport disproportionat cu munca ce prestează și necesitățile materiale existenței lor conform cu referințele vieții și amăsurat clasei sociale din care fac parte:

Dacă ar fi să căutăm vinovății, desigur că nu le-am putea imputa factorilor de conducere ai țării de acum sau de altă dată. În situația în care ne găsim, creată de anume stări asupra cărora nu s'a stăruit încă îndeajuns cu îndemnul de a fi sfârșite, nu se putea face mai mult pentru slujbașii publici, decât s'a făcut.

Cum însă există realmente insuficiențe în ordinea de salarizare a funcționarilor din serviciile statului, județelor și comunelor, datorite

unor împrejurări hotărâtoare, trebuie să constatăm, — iar conducătorii vieții noastre publice vor trebui la fel să și însușească această constatare, — că problema lefegiilor se cere studiată în toată întinderea ei, așa vastă și complicată cum este în realitate, pentru a se merge apoi la soluțiile cari să redea deoparte bugetelor publice libertatea de care au neapărată trebuință, iar de alta slujbașilor o situație potrivită muncii ce împlinesc și recerințelor lor sociale. Căci chiar dacă momentan problema se pretează la soluțiuni cu caracter temporar și dacă clasa lefegiilor consimte de nevoie să îndure un regim de privațiuni, această situație fiind potrivnică intereselor colective și în primul rând ale statului, rezolvarea problemei se va impune mâine cu o actualitate ce nu va mai tolera păsuiori ori soluțiuni provizorii.

Obiectivitatea ne obligă să însemnăm că guvernele noastre nu totdeauna au acordat funcționarilor sollicitudinea meritată. Vroit sau

nu, nu interesează. Adevărul însă este acesta. Și e la îndemâna ori cui să se documenteze în cauză.

Și fără a lua în considerare tutela cluburilor politice asupra clasei slujbașilor publici, de care aceștia trebuiesc negreșit mântuiți, și fără a mai adăuga regimul preferențial creat unor bresle prin statute impuse pe căi nu întotdeauna legale, regimuri cu efecte profund demoralizatoare pentru restul salariaților publici, vom constata că în general cariera de funcționar a ajuns o meserie ce ține în continuu regres o imensă armată de cetățeni dintre cei mai bine pregătiți pentru o viață de muncă progresivă. Singur acest fapt dacă se va lua în considerare și atunci el este suficient spre a determina hotărâte măsuri de îndreptare.

Dar problema salariaților publici nu se reduce la atât. Atâtea sute de mii de slujbași duc dela o zi la alta un trai chinuit, mereu împinși de nădejdea că mâine va fi altfel. Și toate nădejdirile sunt amânate la date a căror scadențe par fără termen și'n ori ce caz actualii funcționari nu văd probabilitatea unei îmbunătățiri în ordinea lor de trai.

Dacă peste tot efectele insuficienței de salarizare a clasei lefegiilor, mai bine spus a salariorilor publici, s'ar resfrânge strict asupra acestora, în sensul că singuri ar fi prescurtați, soluționarea problemei ar putea fi condiționată de vremuri mai bune. Dar nu este, așa Slujbașii sunt cetățeni cu îndatoririle referitoare. Sunt familști, sau trebuie să devină familști în însuși interesul național. Ca familști funcționarii, fie din mediul urban sau rural, au obligații de a crește viitorii cetățeni, ce nu pot fi oameni fără temei. Ori în situația actuală lefegii dau cel mai rău exemplu ocolind instituția căsătoriei, iar pușinii cari se încumelă a-și satisface prima obligație cetățenească, ne procopsesc cu o progenitură lipsită de acet elan de viață care hotărăște progresul omenirii.

Nu este rostul nostru să indicăm soluțiile cele mai nimerite. Conducătorii țării au infinite mijloace de informație pentru a cunoaște problema în întregul său complex și spre a sesiza soluțiile cele mai potrivite. Și desigur că aci nu se pot aplica măsuri în chip de conversiune. Jumătăți de măsuri nici odată nu vor rezolva problema în suferință.

Iar că să fim concisi vom menționa că statul are tot interesul să se debaraseze de prisosul de lefegii pe cari și ia luat în sarcină

pentru cunoscute considerațiuni. Salariații, cari trăiesc mai mult din expediente și dintr'o leafă de mizerie, au de asemenea nevoie să fie sprijiniți pentru a-și creia un alt rost de trai. Existând faptic interesul statului să-și scuture balastul, iar al funcționarilor să fie retribuiți în mod suficient spre a-și putea întemeia rost de viață așa cum prescrie legea drepturilor și îndatoririlor fiecărui fiu al țării, problema se cere luată în de aproape cercetare.

O asemenea năzuință incumbă în primul rând statului obligația să creeze locuri de muncă pentru contingentul de cetățeni pe cari îi stipendiază de nevoie și pe cari în acest fel îi sustrage din masa elementelor creatoare. Va trebui deci ca statul, cu mijloacele sale, ori câte jertfe s'ar pretinde pentru aceasta, să deschidă noi câmpuri de muncă. Infinitele bogății ale țării oferă numeroase posibilități de acest fel.

De altă parte, și numai după descongestionarea aparatului public, se vor putea găsi resurse pentru o bună salarizare a lefegiilor, cari azi, cu toată bunăvoința factorilor de conducere, duc o viață de mizerie.

Guvernarea liberală de azi a soluționat în mod foarte onorabil o sumedenie de presante nevoi. Chiar și pentru funcționarii publici guvernul a găsit mijloace spre a le îndulci traiul, care înainte era insuportabil.

Guvernarea de mâine va trebui să-și consacre toate energiile spre a soluționa integral problema salariaților publici, ca una dintre cele mai de actualitate și mai în suferință problemă, în ordinea nevoilor vieții noastre publice.

Ordinea așezării articolelor în paginile revistei, este în funcție de condițiuni tehnice.

Revista apare la 20 a fiecărei luni. Colaboratorii sunt rugați să ne trimită manuscrisele până la 10 ale lunii, spre a putea fi publicate. Toți câți împărtășesc credința noastră, găsesc între noi un loc de muncă.

Căutăm colaboratori și corespondenți în toate orașele din țară. Acei cari doresc să colaboreze cu noi, sunt rugați să scrie directorului revistei.

Rugăm ziarele și revistele cărora le trimitem revista noastră, să ne anunțe apariția și să ne acorde schimb.

Asemenea rugăm autorii să ne trimită lucrările lor pentru recenzii. Principial suntem pentru sprijinirea operelor sănatoase. În această privință ne vom face întreaga datorie.

Ion Micu Moldovanu

de Dr. ILIE DĂIANU

Când am cunoscut Blajul, mai întâi, la 1886, cel ce m'a impresionat mai mult, a fost I. M. Moldovanu, sau Moldovănuț, cum îi zicea lumea. Nu-mi pot da seamă nici acum, ce anume m'a impresionat, din ființa acestui om, dar știu că prima impresie mi-a rămas, neschimbată până în sfârșit, ceea ce nu-i lucru de toate zilele. Nu mi-a fost profesor, nici director. Nu aveam nimic a face cu dânsul, totuși mi-se părea cel mai mare om al Blajului de atunci. Era Mitropolitul Vancea atunci stăpânul Blajului. Și era o personalitate. Imi inspiram respect. Dar Moldovănuț, cu simplitatea prezentării sale, cu comunicativitatea sa firească, nepretențioasă, neprotocolară, cu seriozitatea lui nesilită, naturală, stropind cu câte-o vorbă poporală, vorbă cu tâlc sau cu ironie, și cu o rază de bunătate în ochii pătrunzători, și calzi, îți inspira cu respectul de odată și o simpatie oarecare, simțită.

Poate era și atmosfera, ce o avea în piața, ce o trecea de mai multe ori pe zi; poate era și numele cu vâlvă, ce și-l câștigase ca elev al lui Cipariu, ca fost director al liceului; un fel de candidat de mitropolit, designat de opinia publică; poate una, poate alta, poate toate împreună, îl făceau să-mi pară cel mai mare om al Blajului în timpul acela.

Auzisem de Moldovănuț încă de la tatăl meu, în Cutul natal, deci înainte de a-l fi cunoscut măcar din vedere. Luase parte și tatăl meu la vestita conferință națională dela Miercurea (Sibiu) organizată de Ilie Măcelariu, în care s'a fost hotărât *pasivitatea* față cu parlamentul din Budapesta. Dintre toți câți au vorbit atunci, acolo, primarul dela Cut a reținut mai ales figura și vorba cuminte a unuia din Blaj, mic la stat, dar mare la sfat, care a săpat în sufletul celor ce l'au ascultat... Că, — spunea el, — omul cu mintea

la loc, dacă vede că păraul s'a umflat și curge spumegos și turbat, nu cearcă să-l treacă cu tot dinadinsul, cu orice preț, punându-și în primejdie viața, ci așteaptă, să treacă valul turbat, să se așeze apele, și atunci poate trece și el, în calea sa, fără nici o primejdie... Păraul umflat și turbat erau ungerii — și „omul cuminte” trebuie să fie românul.

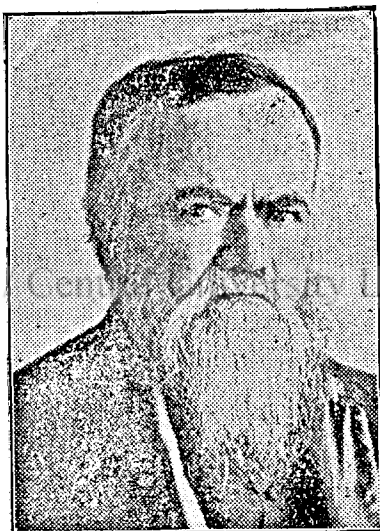
În vremea aceea, când am ajuns la Blaj, în clasa a 6-a a liceului, la vârstă de 18 ani, trăia încă Timoteiu Cipariu, gloria științifică a Blajului, neîntrecută încă nici azi de nici un urmaș. Il vedeam și eu, câte odată, cum sta pe o bancă în fața casei sale din piața lui „Inocențiu Micu”. Dar avea pe atunci mai mult de 80 ani, nu vedea bine, și era ca trecut dintre cei vii. Peste un an se și sfârși de tot, și am avut destinul să-i port eu crucea, în cortegiul de înmormântare, ca elev de clasa 8-a.

Rolul lui Cipariu, ca învățat și om politic, îl moștenește elevul său, Moldovănuț, și asta-i dădea aureola de mărime sufletească, ce o sim-

țiam cu toții, până și noi elevii mai mărișori ai liceului.

După moartea mitropolitului Vancea, în 1892, când isprăvisem teologia, I. M. Moldovanu ajunsese vicarul capitular al Mitropoliei, și era deci, și de drept, capul Blajului. Lui avui a-i mulțumi bursa pentru a-mi urma studiile la litere, la universitatea din Graz și Budapesta, și până le-am isprăvit, tot el cărmuia lucrurile. A și fost ales candidat la mitropolie în locul al doilea, la întâiul loc fiind pus Victor Mihalyi, episcopul Lugojului, care după multă trăgăneală, a și fost, în fine, numit și instalat mitropolit, în Maiu 1895.

Și sub distinsul boier maramureșan, care a fost Mitropolitul Mihali, vicarul Moldovanu și-a ținut situația, aceeaș neschimbată și ne-

Ion Micu Moldovanu

scăzută. Când am revenit la Blaj, ca profesor, am avut ocazie să cunosc mai de aproape pe marele Moldovănuțiu, pe care îl apropiasem, încă în Sibiu, când eram în fruntea „Tribunei” și ilustrul vicar purta și demnitatea de președinte al „Astrei”, după moartea lui George Barițiu (1893—1901). Din ce-l cunoșteam mai bine, din ce creștea mai mare în ochii mei. Era un om întreg și multilateral. Orientat în trecut, și în prezent, el urmărea un viitor. Avea orizont de om de stat, — orientare de om de cârmă, cu toată modestia în care se înfățișa, după vorbă, după port. Îmi plăcea, lucru mare.

Imprejurările au făcut să-l văd, aici în Cluj, și în ultimele zile ale vieții sale. În 1915 ne trezirăm numai, că I. M. Moldovanu, e în Cluj. Venise la clinică, să se consulteze cu un medic român, care de atunci se ridicase la prestigiul unui distins specialist, în care și Vicarul mitropoliei, destul de dificil, în acest punct, avea încredere.

Impreună cu regretatul Dr. Amos Frâncu am avut ocazie să-l vedem pe venerabilul prelat bătrân. După câteva zile petrecute aici s'a și pornit iar spre Blaj. Trenurile circulau neregulat în vremea acea de plin războiu, și am ținut să-l asistăm ceasuri întregi în gara din Cluj, până să-i vină un tren. Bătrânul era viu sufletește și foarte conștient, de ce se petrece și cu dânsul, și cu lumea întreagă. Își da bine seamă că sfârșitul i-se apropie. Se simția obosit. Vorbă puțin; îi plăcea mai mult să asculte, să se informeze. Dar își avea judecata sa clară, obiectivă și adâncă, asupra lucrurilor, ca totdeauna.

— Nu-mi pare rău să mor — zicea într'un moment. Am trăit destul și am făcut ce am putut face, bine, într'o viață de om. Numai atâta aș vrea să mai ajung, să văd ce va face România noastră . . .

România era încă într'o neutralitate expectativă. Simția bătrânul, că această așteptare e o chestie de tactică și o chestie de timp. Poate simția și în cotro înclină limba cumpenelor . . . Și atâta mai doria să trăiască, să vadă, ce hotărâre va lua în momentul hotărâtor . . .

N'a ajuns să vadă . . . Încă în toamna aceluiaș an și-a dat sufletul, la vârstă de 84 ani de viață activă.

La înmormântarea lui simplă, simplă de tot, după espressa sa dorință testamentară,

Academia Română al cărei membru activ era, asista prin delegatul său Dr. C. Istrati. — „România noastră” a venit să-l onoreze pe acela, care cu figura sa, de rezistență demnă și eroică, a onorat românimea întreagă.

* * *

Din prilejul aniversarului bicentinar al Blajului a fost evocată, incidental, și figura de bronz a lui Micu-Moldovanu.

Lângă Inocențiu Micu, vlădicul întemeietor, figura lui Micu Moldovanu se potrivește mai mult, ca a multor altora.

Domnul Prof. Augustin Caliani, în valorosul său articol din „Curentul” (nr. din 25 Iunie): „Crâmpieie din calvarul Blajului în războiul mondial” se amintește scena ce s'a petrecut la masa mitropolitului, când venise ministrul cultelor și instrucțiunii dela Budapesta, Jankovich Bela, întâiul ministru ungar, care a cercetat Blajul (1913). Momentul este istoric și scena extrem de caracteristică pentru omul nostru. De acea țin să reproducem scrisul d-lui Caliani:

— „La masă — zice — s'au rostit două cuvântări protocolare: una, în latinește, de către Mitropolit, pentru Rege și Ministru, alta în ungurește, de către Ministru, pentru Mitropolit și înalții clerici.

Asistența a rămas nedumerită, că nici o cuvântare nu s'a rostit în limba românească.

Pe neașteptate, se ridică însă, bătrânul cleric, academicianul Ioan Micu Moldovanu, care desigur a bănuit și a înțeles rostul politic al rarei vizite, și adresează Ministrului următoarele cuvinte:

„Pentruca Domnul Ministru să nu plece din Blaj, fără să fi auzit sonoritatea dulcii limbi românești, îmi permit să-i adresez și eu câteva cuvinte în românește.

„Domnule Ministru, sunt un om bătrân. Am văzut multe și am petrecut multe. Am fost subț stăpânirea atotputernică a Nemților, care se părea că nu va avea sfârșit; dar Nemții s'au dus.

Azi, Dumneavoastră, Ungurii, sunteți stăpânii zilei. Veți pleca și Dumneavoastră, ca și Nemții, iar noi Românii, vom rămâne, căci Românul are un proverb: apa trece, pietrele rămân”.

Firește, impresia acestui scurt și cuprinzător cuvânt, a fost extraordinară. Și asupra Ministrului, care a plecat, luminat, și mai ales

asupra asistenței, care rămânea, ca să vadă în curând izbucnirea războiului, signalul de „plecare„ a Ungurilor... Moldovănuț era același după 50 de ani, ca și la Miercurea lui Ilie Măcelariu.

În revista „Decalogul“ din București (nr. 33) un oarecare Leonardo, îl evocă, deasemenea pe Moldovănuț, într'o triada disonantă, care-l tradează că nu prea cunoaște Blajul, nici cel mai apropiat. Dar cum îl prezintă pe Moldovănuț e absolut fals și imposibil: ca deputat în dieta din Budapesta!

Totuși, ca vorbă de spirit o citez aici:

Spune, că un magnat ungar i-ar fi zis:

— Dacă te-aș băga, părinte, în buzunarul vestei, nu te-ai mai vedea deloc.

— Ai avea, însă, excelență, mai multă minte în buzunar, decât în cap.

E cazul de a aplica vorba italiană: *non è vero, ma è ben'trovato!* E cu spirit vorba, dar nu cred, să fi fost spusă de Moldovanu.

A localizat'o cineva. Dar nu putea să se fi întâmplat, pentru că Moldovanu nici când n'a fost deputat în parlamentul din Budapesta. Un *pasivist* convins, cum a fost el toată viața, era exclus, din principiu, să fi fost deputat ungar.

D-l Leonardo se și grăbește a se rectifica, în nrul următor al „Decalogului“ bucureștean, dar o sfeclește și mai rău.

„Adevărul este — zice Leonardo — că Moldovănuț nu a fost ales niciodată în cameră, ci după moartea Mitropolitului Vancea, în calitate de vicar general reprezenta mitropolia în casa Magnaților și Prelaților“.

Ori cât de crud mi-se pare rolul de a ucide așa o vorbă de spirit, cu toate rectificările, trebuie să spun, că și alternativa a două e exclusă. Un vicar nu putea suplini în casa magnaților, cum nici în Senatul României un vicar nu se poate prezenta în locul mitropolitului ori episcopului său.

Cel mult la adunarea consiliului județean din Aiud s'ar fi putut întâmpla, dacă s'ar fi întâmplat, una ca asta. Dar ori cât de spiritual și ironic era câteodată „Domnu Moldovan“ — cum i-se mai zicea — este, cred, cu totul exclus să fi zis dânsul vorba aceasta. Nu se potrivește cu demnitatea, modestia și bun-simțul, ce-l caracteriza.

M'am oprit la acest incident, pentru că prea aproape se urmează una după alta falsuri de acestea istorice.

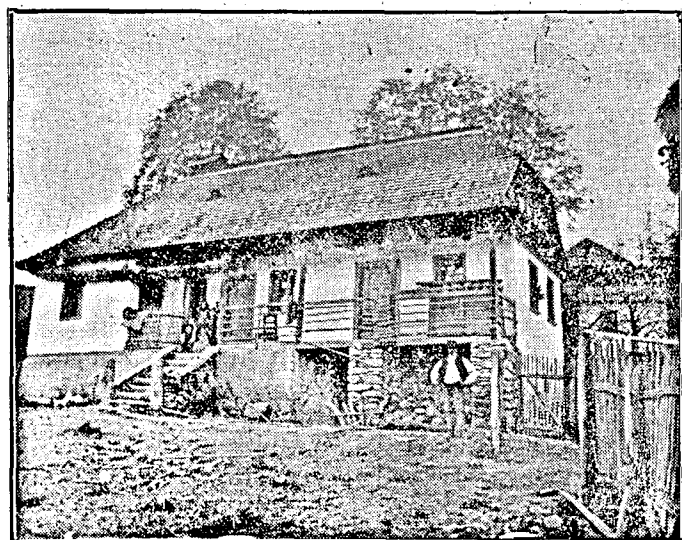
Intr'o carte — bună altfel — s'a comis anul trecut un asemenea lapsus istoric față cu Dr. Ion Rațiu, fostul preș. al partidului național, contemporan și compatriot cu Moldovănuț, și tot așa de convins pasivist, care este prezentat în rol de deputat la Budapesta, alături de părintele Lucaciu, punându-i în gură cuvinte ce li-ar fi zis lui Bánffy Dezső, în camera din Pesta. Ei bine, Dr. Rațiu niciodată nu și-a pus piciorul în camera din Budapesta. (v. Tiron Albani: *Leul dela Sișești*, pag. 174.)

Dar să nu ne pierdem în mărunțișuri. Rămân la liniile mari ale orizontului istoric. Mărimea sufletească a lui Moldovănuț se potrivește cu cea a lui Inocențiu Micu. Moldovanu era cercetător al trecutului. El, peste ocupațiile de fiecare zi, ca preot și profesor, trăia în trecut, cu privirile ațintite spre viitor. Nu de geaba aduna el și publica documentele trecutului. Volumele de: *Acte sinodale* (1869 și 1872) și „*Spicuire în istoria bisericească a Românilor*“, în care polemizează cu Nic. Popea, cum și dragostea cu care aduna cărțile vechi și rare, moștenire din contactul sufletesc cu marele său magistru Cipariu, sunt atâtea dovezi, că trăia în trecut, deci evada din îngustimea cotidianului, și se împărtășia cu veacurile, trecute și viitoare, cu o înțelegere mai rar de întâlnit. El avea ceva din sufletul larg, cu orizont istoric, al ctitorului aceluși Blaj, pe care nu numai l'a întemeiat, ci l'a și consacrat în marea idee a unirei bisericești, care abia el, între toți vlădicii de după unire, a început să o înțeleagă în întregime și să o realizeze, în toată măreția ei, cum nici astăzi nu e deplin înțeleasă, de cei mai mulți, și dintr'o parte, și din cealaltă.

Ion Inocențiu Micu de la Sadu venia la Blaj să facă un oraș românesc, în care Biserica și școala românească să fie lumina pusă sus, în sfeșnic, să lumineze tuturor, iar nu subț obroc. Actul unirei cu Roma în ochii lui, în sufletul și în mintea lui, nu era, cum îl socotesc și azi unii greșiți, nici lăpădare de legea strămoșească, nici o trecere la altă lege, ci era o elevare a legii strămoșești din starea de ticăloșie, în care o împinseră împrejurările fatalului destin, o înălțare a steagului creștinesc și românesc, pe care slavonismul și grecismul îl intunecară, iar calvinismul, brutal și fanatic, îl injosise și-l călcăse în picioare, ca pe o zdreamță; — o ridicare în bătaia soarelui dreptății, în lumina lumii și în fața mamei

Roma, cu care, în fire, după veacuri ne-am regăsit.

Credincios juruinței părinților, cari au făcut unirea la Alba-Iulia, el înțelegea să păstreze

Casa lui Moldovanuț

toată ortodoxia dreptmăritoare, apostolicească și catolicească, așa cum o definea „Mărturisirea” Mitropolitului Petru Movilă, și cum a adoptat Sinodul dela Iași, (1642) conform vechilor tradiții, — afară de ura și desbinarea Fanarului orbit de patimi, față de Roma, cea veche, pentru noi pururea nouă, cu care n'aveam nici o pricină binecuvântată de a ne războii.

Blajul, în gândul lui, avea să fie candelabru în care să se aprindă luminările sufletești, pentru a lumina mințile și cărările de viitor ale unui popor renăscut, prin reconciliere cu creștinătatea liberă și liberătoare față de „păgânii” — vechi sau noi — cari îl apăsa, îl robiau și căutau să-l mai ție în jugul lor.

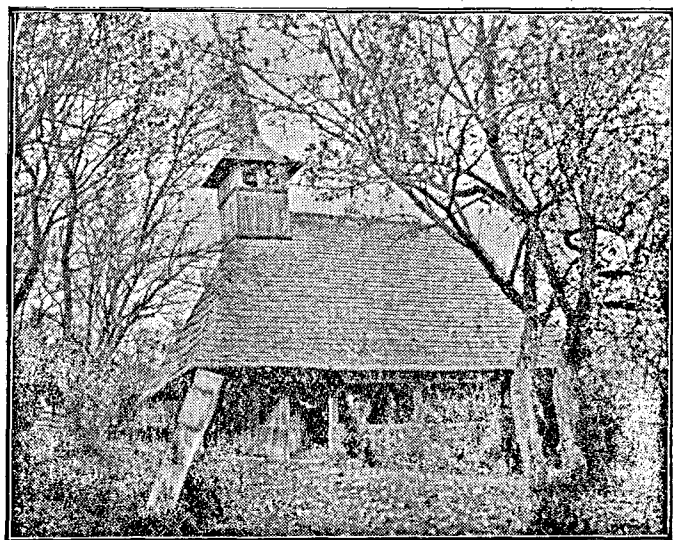
Blajul avea să fie amvonul public de unde să se propovăduiască, într'o limbă nouă, românească, vechia evanghelie creștinească, pe care limbile străine, ce se înstăpâniseră în biserica Românilor, slavoneasca sau greceasca, o învăluiseră, făcându-o neînțeleasă... O „bunăvestire”, care nici vestire nu mai era nefiind pricepută. Amvon, cum de multe veacuri nu mai fusese între creștinii de legea românească, pentru că nu mai erau „creștini de lege românească”, ci numai „pravoslavnicii” (culegătorul mi-a făcut: pravoslavnicii) cărora toate li se borborosiau într'o limbă neînțeleasă de ei.

De acea îi trebuia un orașel de scaun, care să fie românesc, să dea ascultători bucu-roși noului fel de propovăduire, a căror inimă să fie pământ bine pregătit pentru sămânța, ce avea să o samene noul Sămănător; și sămânța era: cuvântul lui Dumnezeu în graiul poporului său.

De aceea el aducea cu sine cetățenii noiei cetăți a Bisericei românești. Aducea măiestri de tot felul: tâlpari, ciobotari, cismari, cojocari, șepcari, lemnari, măcelari, dar aducea și tipografi și legători de cărți.

Suflet aprins și cu zel nemărginit, neînfrânat, el voia să se puie numai decât în aplicare drepturile și scutițele, ce se făgăduiseră dela împărăție tuturor celor ce vor îmbrățișa cu dragoste unirea cu Roma. Și cerea, ca autoritățile să plinească poruncile ce veniau dela înălțimea tronului împărătesc. Nu-și dădea zor să ție seamă, că cei chemați a plini acele porunci, nici ei nu erau în unire cu biserica Romei, ci dimpotrivă erau într'o mai crâncenă dușmănie de cât pravoslavnicii cu Papa dela Roma, doar erau Luterani, Calviniști, sau altfel de sectanți... Erau un fel de „bezboznicii” și bolșevicii vremurilor de atunci.

Intreagă croiala sufletească alui Micu dela Varfalău era într'o toate aceeaș cu a lui Micu dela Sadu, cu o singură deosebire, de

Vechea biserică din Varfalău

temperament. Ce potriveală de nume și de fire, la doi români, de aceeaș faptură și aceeaș statură. din doue ținuturi așa de depărtate ale țării Ardealului!

Unul de sub munții Sibiului, de pe apa Sadului, care-și poartă undele spre Olt, și se găsește sub înriurea Sașilor dela Sibiu și Cislădie.

Celalalt răsărit la aceeași altitudine subalpină de sub munții Apuseni, în valea Arieșului, care despică Câmpia Turzii, unde căzu subt paloș mișelesc archangelul unirii tuturor Românilor, Mihaiu.

La o distanță de cam 100 de ani ei apar pe același tărâm, dela îmbinarea Târnavelor — la mijlocul distanței geografice ce le desparte cuibul, în Blajul din care cam la fel se zăresc, dela înălțime, și piscurile munților Făgărașului, ca și culmile munților Abrudului, ce domină ținuturile respective.

Câtă asemănare între cele două personalități și numai o deosebire: de temperament.

Acelaș zel și aceeaș țință, dar o urmărirea cu mai multă răbdare, cu mai multă băgare de seamă.

Pe vremea vlădicului Micu, ar fi fost Moldovănuț un minunat colaborator și consilier. Dar și în vremea sa, el plini acelaș rol în cetatea bisericească și școlărească a Blajului. Că oricât de puținel se făcuse Blajul, printre atâtea orașe săsești și secuiești, ce-l împrejmuiiau, ca într'un cerc de blocare, ca să-i iee apa dela moară, deși aproape de cele două Târnavе, îl mai amenința și din lăuntru primejdia ovreească, care totdeauna apare ca simptom al sărăciei mediului, nu numai la Iașul mitropoliei ortodoxe, ci și la Blajul celei unite. Față cu această primejdie Moldovănuț, mai conștient ca toți contemporanii săi, a pregătit leacul, antidotul: cu hărnicia și cruțarea sa. Era preot și profesor gospodar. Și de rugă, și de fugă, cum se zice, adică de alergare după treburi. Umbla ca argintul viu și storcea banul din tot ce se putea. În jurul casei lui ospitale de cărturar intelectual se învârteau și pluguri cu boi, și bivolițe de lapte, și cai de trăsură, și scroafe cu porci. Avea pământuri în mai multe sate, pe care căuta să le adune, prin comasare, în table mai mari. Mai târziu și-a făcut o moșie mare într'un sat. Avea vii, grădini cu poame, nu numai cărți rare. Și avea și bani albi și galbeni, cu care să se neguțătorească. Nu îngropa talantul în pământ, ci-l știa face roditor. În lipsă de librărie, pe când era profesor, își făcu librăria sa pentru a prevedea uceniciei școlari cu caiete, penițe și creioane. Probabil tot el a întemeiat și librăria de mai târziu, când a luat în administrare tipografia Seminarului,

pe care a înzestrat-o cum n'a mai fost nici când înainte. Mai târziu tot el a întemeiat, banca „Patria” din Blaj, pe care a și patronat-o până ce s'a pornit bine. Era om practic, muncitor priceput la toate și știa să stringă banul cu cruțare și cumpăt pentru sine, ca să poată fi darnic și generos cu alții. Mulți oameni de seamă lui au a-i mulțumit existența și situația de frunte, la care au ajuns în viață.

Legăturile lui cu fruntașii neamului erau largi și le știa cultiva. Oricine venia la Blaj, cu gând bun, ca să-l cunoască, era bine văzut la Moldovănuț și mergea îndatorat din casa primitoare. Lui i se datorește prietenia ce ni-a arătat-o Urban Jarnik dela Praga, un fel de ambasador anticipat al Cehoslovacilor la noi. De dragul lui a învățat românește, și s'a făcut așa zicând român, ca mai târziu Abatele Zavoral. Colecțiile de poezii populare și folklor — pe care și le făcea cu ajutorul elevilor din toate colțurile Ardealului — l-au înlănțuit pe Urban-Jarnik de Blaj-ul lui Moldovănuț și de Români.

Astfel știa să se facă tuturor toate, ca pe toți să-i câștige prietini causei drepte a neamului, pentru care trăia.

Mulți poate nu înțelegeau și nu aprobau amestecul fruntașului preot și prelat în tot felul de treburi de ordin economic gospodăresc. Poate se și aminteau. Eu însumi, în tinerețea mea, și cu mentalitatea ideologică de atunci, nu puteam împăca amestecul acesta al idealelor cu cele materiale. În tot cazul nu-mi puteam da seama de unde venia acest idealism practic, care știa să găsească mijloace materiale marilor ideale pe cari le slugea, și cari fără bani nu pot fi slujite. După moartea lui însă, dorind să-i fac pomenirea literară, m'am hotărât să merg să-i cunosc satul din care s'a ridicat. Că nu poți înțelege pe deplin omul, dacă nu vei cunoaște vatra din care a răsărit, mediul din care a venit. Într'o zi de Octombrie 1915 m'am dus la Varfalău — azi Moldovești — de lângă Turda, însoțit de Alex. Lupescu-Melin, care de mult era colaboratorul meu la „Răvașul”. Un sat interesant acest Varfalău. Majoritatea locuitorilor secui, unitarieni. Așezat pe primul platou din valea Arieșului, subț șirul munților, pare că ar fi fost o cetate de pază a văii prin care se intră din Câmpia Turzii în Munții Apuseni, ai lui Horia, Iancu și antecesorilor lor. Sat ordonat, cu apeduct, cum

n'am mai văzut, — și cu statuia lui Kossuth, la loc de frunte. Românii aveau o situație modestă, periferică. Biserica de lemn, umilă, se ascunde între niște nuci puternici, cari întrec înălțimea ei. Alături cimitirul; un mormânt modest la umbra unui nuc păstrează osămintele părinților lui: *Vasile și Docea Dominițiană*, răposată în Maiu 1844, în vârstă de 36 ani. Pe inscripțiile funerare se simte influința limbei și ortografiei ungurești. Pe o peatră se eternizează pomenirea lui: Vasile Popa, născ. în a. 1825 . . . și iubita soție Anica Girbovan n. 1835 rep. 1885 „Lăsând după dânșii una donaciune s. Biserici de doi agri spre eterna lor amintire”. Găsim și o inscripție ungurească pe crucea unui român mort ca soldat: „Itt nyugszik egy közvitéz *Mogurián Alegsandru* meghalt 1855”. (Aici odihnește un oștean Măgurean Al. † 1855).

La școala românească, confesională găsim stări mai consolidate. E clădire de zid, în dimensiuni prescrise de lege, și acoperită cu țigle. Pe frontispiciul ei își poartă istoria:

„EDIFICATĂ CU SPESELE
ILUSTRISIMULUI I. M. MOLDOVANU,
PREPOSIT, 1911”

Cercetăm și casa familiei Moldovan în care trăiește un nepot de frate, cu numeroasă familie. Lupeanu-Melin fotografiază toate aceste monumente ale vieții românești, urmele omului, care a ilustrat satul acesta mai mult decât acela, a cărui statuie e ridicată la un loc de frunte.

Din vorbă cu familia aflăm că prepositul a avut doi frați: Iacob, mai mic, și Ieremie, mai mare. În revoluția din 1848—1849 Ieremie s'a pornit cu popa Gabor la Noșlac în tabăra românească. Tatăl său nu voia să-l lase, el ținea să-meargă.

Tatăl său ar fi zis, năcăjit: Dacă te duci și mă lași aici, nici să nu te mai aducă Dumnezeu . . .

Așa s'a și întâmplat. Tabăra l'a înghițit în valurile revoluției.

Asta explică și mai mult atitudinea rezervată a studentului Ion, tinerel și slăbulean, în timpurile tulburărilor.

Locuitorii satului sunt minunați gospodari și mai ales grădinari. Ei au captat apa unui bogat izvor de munte și au condus-o în sat, nu numai pentru adăparea vitelor, ci și pentru grădinărie. Cultivă multă ceapă. Știu deci ex-

ploata în mod intensiv grădinile, chiar și terenurile dela câmp le cultivă cu legumă, făcând astfel câștig frumos. Toamna umblă pe la toate târgurile cu ceapă de vânzare. Și pe la Blaj mergeau la târg cu ceapă. Așa a ajuns Moldovănuț să fie dus la școală la Blaj, și de aci venia și pornirea lui de bun gospodar, care pune crețar lângă crețar, spre a strânge sume mari, nu pentru sine, ci pentru neam.

* * *

Umblarea noastră în 6 Oct. 1915 prin satul lui Moldovănuț, în timp de războiu, și cu aparat fotografic, umblând pe la biserică, școală și casele oamenilor, români și unguri, cari l'au cunoscut, a fost bătătoare la ochi. Și jandarmeria s'a mobilizat pe urma noastră, și prate că o și pățiam dacă nu o ștergeam mai iute din sat. Dar a fost o primblare de cercetări cu folos. Căutam de atunci să fac și în Cluj un cult omului, care era o strălucitoare și reprezentabilă icoană a neamului nostru.

Tot ce am putut face atunci a fost un parastas în biserică și o cuvântare pe care nici n'am publicat-o, deși Lupeanu-Melin a scris-o cuvânt de cuvânt, așa cum am fost rostit-o în biserița lui Bob din str. Iorga.

O dau la lumină acum, și ca document al vremurilor de oarecând din Cluj, și ca un modest prinos, ce de atunci am încercat a aduce memoriei acelui bărbat, care, — cum așa de frumos zice Lupeanu-Melin în cea mai nouă carte a sa: „a trăit ca un inger, a luptat ca un erou și a murit ca un proroc”. (Evoări din viața Blajului, p. 157).

Cununa prepozitului Ioan M. Moldovanu

— Predică rostită în biserică paroh. gr. cat. din Cluj, în Dumineca după înălțarea Sf. Cruci, 3 Oct. 1915, de Dr. ELIE DAIANU, protopop al Clujului —

„Cel ce vrea să vie după mine, să se lăpede de sine, să-și ia crucea sa și să vie după mine”.

Acestea sunt cuvintele Sf. Evanghelii, care s'a cetit astăzi, în Dumineca după înălțarea Sfintei Cruci. Atât de mult ține sf. biserică la cruce, la steagul creștinătății întregi, încât a rânduit ca nu numai într'o singură zi să se prăznuiască sărbătoarea ei, ci un șir întreg de zile să se serbeze acest steag al nostru al tuturor. Cum înaintea împăratului Constantin cel mare, înainte de încreștinarea lui, s'a arătat pe ceriu semnul sf. Cruci, așa și pe ceriul nostru înourat se înalță acest semn sfânt și se scrie această slovă: „Numai în acest semn vei învinge!” Tocmai

de aceea ține sf. biserică să ne arete cu Evanghelia de astăzi, că numai luându-ne și purtându-ne crucea noastră, putem ieși din negura acestei vieți nestatornice și putem ajunge la altă viață, luminoasă și statornică, viața de veci.

Domnul nostru Isus Hristos, răstignindu-se pe lemnul crucii, a luat asupra Sa toate păcatele noastre, ca să ne ducă la odihna și la lumina cea de veci, gătită de Dumnezeu aleșilor săi. Dânsul a luat crucea Sa pentru noi toți, și a pățimit, Dumnezeu fiind, ca să ne arete că numai prin crucea suferințelor și a lăpădărilor de sine, se poate ajunge la limanurile verzi și odihnitoare ale Tatălui ceresc.

Când Hristos urca obosit și asudat spre Golgota cea de pierzanie, căzând, soldații au prins un om de pe cale, pe Simon Cireneul, și l-au pus să ducă crucea Nazarineanului. El a dus-o fără voie la început, dar când a văzut că pentru cine o duce, când a văzut blândeța Mântuitorului, ochii lui buni și duioși, fața lui înpurpurată de sfințenie și de oboseală, s'a înmuiat inima lui și a dus cu drag crucea incredințată.

În chipul acestui Simion Cireneul suntem toți oamenii pe pământ; unii își poartă crucea sa cu voie și cu drag, alții cu greu și de silă. Unii, avându-și crucea lor pe umere, nu urcă cu dânsa spre Golgota cea fericitoare, spre rădăcina dătătoare de viață a crucii celei mari, celei sfinte, ci, pe întotchiate și tinoase cărări, se tot cufundă spre adâncurile celea mocnite ale întunerecului de veci. Altfel decât acești nenorociți, uitați de sine, se cade să ne purtăm crucile noastre spre Golgota Domnului, spre izvorul mântuirii; se cade să ne purtăm crucile noastre voioși, știind că purtăm crucea lui Hristos Dumnezeu, ca Simion Cireneul. Cu gândul că purtăm crucea Domnului, povara ne va fi ușoară și sarcina plăcută.

E o fericită potrivire de timp, că astăzi, la umbra sfintei cruci, vreau să Vă vorbesc despre un mare bărbat al bisericii și al neamului nostru, despre întâiul între canonicii Mitropoliei noastre dela Blaj, repausatul preposit Ion M. Moldovanu. Vreau să Vă propovăduiesc despre el ca din viața lui aleasă și mare, viață să luăm și noi, spre al nostru, al fiește căruia, bine și îndreptare.

Repausatul preposit Moldovanu, cel dintâi preot al bisericii noastre, după Preasfințitul Metropolit, om cu mare vază și om cu mare avere, care a trăit toată viața sa în modestie și simplitate, a dorit ca și îngroparea să i se facă fără nici o pompă și fără nici o strălucire deșartă, lăsând, om cu avere de un milion — după cum am spus în Duminecă trecută — ca să se cheltuiască la moartea sa numai două sute de coroane, una pentru sicriu și alte trebuițe neapărate, iar alta pentru slujitorul bisericesc, va să zică una pentru îngrijirea trupului său și alta pentru a sufletului îngrijire. Nu a dorit strălucire și paradă domnească la groapa sa, nici cuvântări de laudă să i se țină, ci chiar și la mormânt pe mâni să-l ducă după datina bătrânească, și să-l însoțească numai cu cântările și rugăciunile din Moltievnice. El, marele răposat, îmbrăca una dintre celea mai alese slujbe ale bisericii noastre, fusese membru

al Academiei Române, dela București, avea deci scaun în mijlocul celor mai mari învățați ai neamului nostru; fusese președinte al „Asociațiunii”, al tovarășiei pentru literatura română și cultura poporului românesc din această țară; pe lângă aceea era unul dintre cei mai bogați oameni ai poporului nostru, și totuși era atât de modest, cruțător și umilit, ca și cel mai mic dintre călugării vechiului Blaj.

Văzând și cunoscând acestea, ne întrebăm, în ciuda vremilor și a împrejurărilor grele de astăzi, ne întrebăm, cu uimire și se întreabă fiecare om gânditor la noi, cum s'a putut ca acest om mare să dozească și să poștească atâta simplitate în celea mai de pe urmă ale Sale? Iată, s'a putut și s'a făcut așa, fiindcă Ion M. Moldovanu, dacă a fost mare, în moartea sa, a fost mare și în viață. Cu celea din urmă ale sale s'a arătat vrednic de viața sa mare. Mare fiind în viața sa, mare a fost și în moarte, cu adevărat după vorba veche latinească: *sicut vita mors est ita*. A murit, cum a trăit.

Prepositul Ioan Micu Moldovanu se trăgea din niște oameni de rând, din niște simpli țărani iobagi, din Varfalaul de lângă Turda. Neamul nostru în trecutul său a fost obidit și năcăjit, a trăit o viață plină de neguri și de amaruri. Foarte potrivite cuvinte cetim la sf. Apostol Pavel, unde zice: „Nu voi să nu știți, fraților, că părinții noștri au trecut prin nor și prin mare.”

Nu voi să nu știți, creștinilor de legea românească, cumcă strămoșii și părinții noștri au trecut prin norul întunerecului neștiinții de carte și prin marea turbure și sărată a multor și grele suferințe. Până la anul 1848, părinții noștri din această țară, într'adevăr prin greu nor și prin sărată mare au trecut Cunoștința cărții și a slovelor le lipsea, năcazurile vieții grele de iobagi îi apăsa, iar în o stare ca aceasta știința și învățăturile mântuitoare, pentru dânsii nu au putut înflori. Lumină nu aveau, soarele pentru ei era numai zăduf, fără strălucirea mângăitoare și de suflete înălțătoare. Dar în sufletul acestor iobagi năcăjiți, licărea totuși un lucru mare, un lucru sfânt, care dădea un înțeles vieții lor innourate: era darul lui Dumnezeu.

Părinții noștri ori de erau robi, ori de erau năcăjiți, înaintea lui Dumnezeu tot erau slobozi, erau oameni cu suflet și cu inimă, în cari puteau să se sălăsluiască virtuțile, puteau rodi darurile lui Dumnezeu. Robi fiind, slugi fiind, în fața lui Dumnezeu, erau oameni cu dar, meniți spre aceeași viață de veci ca ori ce stăpâni trăitori în pompe și în slobozenie.

Dintre astfel de oameni cu virtute, cu credință tare, cu suflete bune și alese, a ieșit Moldovanu, cum îi zicea poporul. Pe pruncul acesta mic la stat, cu ochii vii și ageri, cu mîntea deschisă și sprintenă, l-au dus părinții săi la școală, după îndemnul inimei lor, sau, poate, după îndemnul canonicului Rațiu, fost protopop în Turda și răsărit și dânsul din acele părți.

La vârsta de 12 ani Micul Moldovanu e dus la Blaj, la marile școli românești de acolo. Vin în curând turburările dela 48, când Românii din această țară o singură dorință aveau, dorință mare și dreaptă:

să fie și dâșii slobozi, să aibă și ei brazda lor de pământ, în care sudoarea lor — lor să le rodească, și truda lor — lor să le încolțească binecuvântarea Domnului. Mișcarea aceasta de slobozire s'a pornit tocmai din Blaj, într'o primăvară când se arată mugurul și înfloresc prunii, când învie soarele și se trezesc ogoarele din amorteala iernii. Într'o grădină frumoasă din marginea aceluia orașel, spre sfânta sărbătoare a Paștilor, sărbătoarea învierii, școlarii și profesorii Blajului, erau adunați la sfat, cu sufletele și inimile aprinse de zorile altor vremi. Unul cu fruntea lată, cu vorba răspicată, s'a ridicat deasupra tuturor pe-un trunchiu de prun bătrân și a cetit o scrisoare de tinereță svăpăiată, chemarea la marea adunare din Dumineca Tomii.

Moldovanuțu era atunci de 15 ani. Și, fără îndoială, va fi picurat ca roua și în sufletul lui acel cuvânt de obștească trezire al clericului Todoranu. Dar prin turbureala, care a urmat, firul învățării lui Moldovanu s'a întrerupt.

El era o fire îndreptată mai mult înlăuntru, o fire tăcută și gânditoare, care rodește pacinic și statornic. La turburări el nu a prea luat parte, ci dus în satul său a stat în așteptare lângă părinții săi, ca să vină iarăși vremea lui, când poate să-și deapene mai departe firul său de hărnicie cuminte și de stăruință roditoare. După trecerea furtunei, se întoarce iarăși, la Blaj, de unde în curând e trimis la studii teologice la Viena, cetatea împărătească.

Acolo, la Viena, între cărțile de teologie, subzidirile ocrotitoare ale bisericii, a adâncit el graiul slintelor scripturi, acolo a privit el mult chipul duios și blând al Mântuitorului Hristos, învățând că rostul omului pe pământ e să fie statornic și stăruitor în cele bune, e să muncești fără preget, să-ți „duci” crucea vieții tale cu tărie și blândețe, știind că trebuie să o duci mai ales pentru alții, pentru oameni, pentru deaproapele tău, pentru Hristos și biserica sa. Acolo s'a încheșat el modul de viață, aspră și rânduiește, dar limpede și lină, ca a unui răuuleț; care nu-și părăsește alvia sa, ci curge încet și domol spre înfrumșetarea și folosul firii care i-a dat naștere.

Această cărare de viață, pe care și-o alesese clericul Moldovanu din frageda sa tinereță, a mai întărit-o, a statornicit-o o întâmplare, un semn dela Dumnezeu, care, se vede, că îl menise de pe atunci, spre mari lucrări în via sa.

În Viena s'a bolnăvit Moldovanuț de-o boală grea și necruțătoare, care între împrejurări obicinuite nu iartă nici când, de boală urcată. Doftorii și mai marii lui din Viena, văzând boala lui, l-au trimis acasă la părinți, ca pe unul pierdut pentru viață. Și dânsul a venit, supus rânduieșilor și sfaturilor lui Dumnezeu. Dar a mai cercat la un doftor din Turda, vestit pentru învățătura sa. Și acesta l-a supus la o cură deosebit de aspră, la o rânduială de trai cum astăzi nu se mai pomeneste. Era tot degetul lui Dumnezeu. Căci trupul acela slăbit, uscat de boală a început a se înviora și a prinde puteri, vlagă nouă. Când l-a văzut medicul după câțeva vreme i-a zis: ai scăpat de moarte. Dumnezeu ți-a dăruit viața și vei trăi acum 70—80 de ani. A simțit clericul Moldovanu mâna lui Dumnezeu și cu adevărat toată

vieța sa de mai târziu s'a socotit-o ca pe un dar al lui Dumnezeu, pe care pentru El și pentru ale sale a trăit. Insușis pune în testamentul său, că fiindu-i vieța un dar al Domnului, tot ce a putut agonisi, averea toată, o lasă bisericii, ca semn de mulțumită îndurării lui Dumnezeu.

Însănătoșindu-se tinărul Moldovanuțu a fost făcut el însuși dascălul altora, profesor la seminarul, apoi la gimnaziul din Blaj. El nu s'a mai căsătorit, ca mai cu folos să-și poată închină vieța binelui obștesc. Ca profesor, tot timpul cât era rânduiește spre învățătura era la școală și cu ale școlaii, spre deșteptarea ucenicilor săi, iar cealaltă vreme o folosea spre învățătura sa, căci află totdeauna lucruri vrednice de învățat și de știut, pe lângă toată învățătura pe care o avea. Dânsul voia ce totdeauna din prisosință să dea altora, de aceea mai întâi sa nizuia spre desăvârșirea și deplinirea cunoștințelor sale. Din profesor ajunge director, apoi canonic și preposit pe urmă, adică întâiul între canonici. După moartea metropolitului Vancea (1892), conduce însuși lărga arhidieceză a Blajului, iar la alegerea de metropolit, voturile celor chemați îl propun spre numire la curte în locul al doilea. Dar dacă Dumnezeu nu a rânduiește ca el să fie arhieru, totuși el mare a fost, ca cei mai mari ai Blajului. Deși n'a avut venite de arhieru, a strâns totuși avere ca un arhieru, și ca mulți din aceia, a dat totul bisericii. E cunoscut în deobște cât de puține sunt venitele unui canonic din Blaj și mai ales ale unui profesor de acolo și e într'adevăr de mirat cum a putut Moldovanuț să adune o avere ca Bob și să lase mai mult decât el. Chiar dacă prepositul Moldovanu nu ar avea și alte mari vrednicii, precum are, prin averea sa lăsată mitropoliei blăjene, își făcu un loc de cinste alături de Bob, pe care l-a întrecut în darnicie.

Însă răposatul Moldovanu a lăsat și o altă avere, care nu se poate tălmăci în cifre și în numeri: o mare avere sufletească. Florile celea bune, celea de folos, înfloresc de primăvara până toamna dând mireisme și desfatări, iar toamna lasă rod, lasă sămânță bogată, pe care grădinarul o ia și o sfarmă în grădina s'a, ca alte flori și alte roduri să răsără. Astfel a fost Moldovanu, astfel a fost vieța lui plină de flori și de sămânțuri; cât a trăit a tot luminat și înveselit cu mireasma învățăturilor sale; a miluit sute de școlari săraci și neajutorați, iar în toamna vieții sale, iată-l, încărcat totuși de bogate roduri sufletești și bănești: o comoară întreagă.

Vieța acestui om s'a alcătuit sub umbra crucii. Se potrivesc aici cuvintele apostolului Pavel: „Vieța de aici scurtă este”.

Viața lui a fost lungă, dar totuși trecătoare. Optzeci și patru de ani sunt ca o zi față de veșnicie. Însă el în viața aceasta cumpărând, câștigând multe bunătăți sufletești și pământești a fost ca și când nu ar fi stăpân. Vieța lui a fost veșnic o viață de paresimi, de postul mare, prin care a cumpărat și a câștigat pe seamă altora, nesocotindu-se pe sine stăpân. Când a văzut apoi, că, răpus de boală și de bătrânețe, nu mai poate aduna, s'a pus și și-a tras socoteala cu sine însuși, a socotit ce are și a dat totul celor ce nu mor: bisericii și neamului. Încât

în boala sa din urmă adeseori trebuia să se lipsească casa lui de multe.

Afară decât a dat cu testament, pe față, a dat nepus de mult pe sub mână, pe neștiute de nimeni, decât de cel ajutat. Sute de fruntași ai noștri de astăzi au să-și mulțamească starea lor ajutoarelor bunului preposit Moldovanu. Un milion deci se poate socoti pe astfel de ajutoare, despre cari se mărturisește, dar al cărora număr mare nu se cunoaște.

Astfel a fost Ioan Micu Moldovanu în viața sa. Scurt la vorbă, puțin la trup și la grai, dar mare la suflet și la fapte. Suflet mare și roditor în vas mic așezat.

Când am socotit să-i prăznuim amintirea aici în Cluj, credem că nimica mai bun nu puteam face, decât să-i urmărim pilduirea: întemeiând un fond cu numele „Fondul Moldovanu” din care să se facă mijloace, ca cât mai mulți copii cu bună deprindere și talente sufletești să se ajutore la învățătură, ca să se scoată la iveală acele diamante modeste, dar cu atât mai prețioase pe cari le ascund satele noastre, că doar în chipul acesta va putea iubitul nostru neam să-și găsească cât mai mulți oameni ca Moldovanu, spre binele nostru și al copiilor noștri. Vă îndemn deci, iubiți creștini, să contribuiți cu toții la fondul acesta, la acest grăunte mic încă, ca pom să se facă și roade să aducă, spre mai mare folos al Bisericii și neamului nostru.

Un mucenic al Ardealului robii

CASIU MANIU

Bătrânelul acela modest, care traversează singuratec străzile sgomotosului nostru oraș, sărăcăcios îmbrăcat și sfios de parcă ar fi cu totul strein de aceste locuri, respectat de toți acei cari îi cunosc trecutul, este Casiu Maniu, strănepotul lui Simion Bărnațiu, fiul venerabilei matroane a Ardealului de eri, d-na Clara Maniu, el însuși un mucenic al credințelor sale românești.

În anii de după Unire, d. Casiu Maniu, — omul ce-și închinase viața înălțării neamului, detașat dintr-o lume în care luptase cu eroică convingere, redus la modestie și singurătate, așa cum altfel a fost totdeauna, sărăcăcios îmbrăcat, căci n'a răvnit și n'a agonisit bogății, sfios azi, în această lume de vorbăreți și agresivi — cu ultimele vestigii ale unei energii măcinate în temnițele ungurești, implinea funcția de profesor la facultatea de drept a Universității clujene. Impresionant de sărăcuțos și mai ales de-o bunănotă sufletească fără margini și în locul de muncă ce i l-a oferit România visurilor și suferințelor sale, Casiu Maniu a desvoltat o vie activitate, lăsând în urma sa, acum când se pensionează la vârsta de 70 ani, amintiri ce nu se vor șterge din sufletul elevilor săi și a profesorilor colegi.

Putini vor fi știind că bătrânelul acesta modest, sărăcăcios și sfios, eri a fost o năvalnică energie, ce s'a risipit cu dărnice pe altarul cauzelor poporului român din Ardealul cutropit de hoardele asiatice. Drept un pios omagiu datorat mucenicului de eri, vom improspeta în scurte cuvinte un trecut de fapte cari au sporit patrimoniul nostru național.

Casiu Maniu, bătrânelul ce se strecoară azi pe străzile orașului nostru parcă cu intenția de a nu fi semnalat, eri excelent element de luptă națională, a desfășurat în viața românească o vie activitate politică. În presa românească din Ardeal, în adunări publice, în fața justiției și ori unde putea ajunge, pretutindeni a susținut cu viguroasă energie și multă convingere cauzele naționale.

Pentru documentarea vom arăta că d. prof. Casiu Maniu a colaborat la ziarele „Tribuna” din Sibiu; „Românul” din Arad; „Lupta” din Budapesta; „Răvașul” din Cluj; „Gazeta Transilvaniei” din Brașov și diverse alte publicații românești de aici și din România veche.

D. prof. univ. Dr. Casiu Maniu

În acest chip, d. dr. Casiu Maniu, și-a făcut rost de doi ani închisoare, pe cari i-a executat efectiv în temnița din Vatz.

Dar să povestim faptele. În anul 1903 d. Casiu Maniu publică în „Tribuna” din Sibiu, un articol intitulat: „O idee înjustă, nelegitimă și nejuridică; Ideia de stat unitar maghiar”. Articolul a provocat

un imens scandal în rândurile maghiarilor. Sesizată justiția, autorul articolului a fost imediat arestat, judecat sumar și condamnat la un an închisoare, 1000 coroane amendă și suspendat din barou pe timp de doi ani. Justiția maghiară printr-o sentință turcească, l-a privat pe omul ce susținea cauzele neamului său, nu numai de libertate, ci i-a mai luat și pâinea dela gură.

Inchisoarea a executat-o în întregime într-o celulă umedă și întunecoasă a pușcării din Vatz, în răstimpul din Aprilie 1903 până în Mai 1904.

În anul 1907, după abia câțiva ani dela prima osândă, d. Casiu Maniu a fost gratificat de justiția maghiară, cu un alt an de pușcărie. D. Casiu Maniu adresase în franțuzește șase scrisori, rămase în istorie, nemuritorului scriitor Björnsterne Björnson, scrisori în cari strănepotul lui Simion Bărnuțiu, cu documente indiscutabile, expunea marelui scriitor drepturile românilor asupra întregului teritoriu cuprins între Tisa și Nistru, precum și suferințele pe cari le îndură poporul român din partea ungarilor.

Björnsterne Björnson, după citirea acestor scrisori, a plecat imediat la Londra și a cerut o audiență specială Regelui Angliei Eduard VII, căruia i le-a prezentat. Ieșind dela palatul regal, marele scriitor a spus d-rului Robescu din București, (trăește și azi în Capitală), care se afla la Londra și îl aștepta la eșire:

„Spune d-lui avocat Casiu Maniu că Regele Eduard a rămas profund impresionat de cele șase scrisori și că sunt autorizat să-i comunic că M. Sa este câștigat pentru cauza românilor ardeleni”.

Această declarație, făcută drului Robescu, a apărut în presa din București și în „Tribuna” din 1906.

În urma acestei acțiuni, avocatul Casiu Maniu, a fost din nou arestat, judecat sumar și condamnat a doua oară la un an închisoare, 1000 de coroane amendă și suspendarea din barou pe alți doi ani. Sentința s'a executat întocmai. Condamnatul a zăcut în aceeași celulă din Vatz, în timpul din Decembrie 1909—Ianuarie 1911.

Ca avocat, d. Casiu Maniu a apărat cu neputență căldură și fără nici o remunerație, cu începere dela 1897, în 72 procese, românii târați în fața tribunalelor ungurești pentru credințele lor exprimate prin presă. Nu se pot însă calcula procesele de altă natură purtate, cu aceeași plată, de d. C. Maniu, care înainte de război conta ca unul dintre cei mai bine pregătiți și mai talentați advocați din Ardeal.

Dar ca om politic d. dr. Casiu Maniu a luat parte activă la toate acțiunile românești. Atât cât omeneste a fost cu puțință, profesorul pensionar de azi al Universității Daciei Superioare, a luptat cu toată energia pentru isbânda dreptății românești. Spre a ilustra aceasta vom aminti că în anul 1892 a fost ales, din partea Sălajului, în delegația care a dus Memorandumul la Viena. Întors acasă, ungurii au devastat toată casa părintească, bombardând-o cu pietre vreme de peste o oră, unde era să fie ucis împreună cu restul familiei și din care sălbătăcie a scăpat ca prin minune, grație prezenței de spirit a mamei sale, venerabila româncă din Ardealul de ieri, d-na Clara Maniu.

Noi cari am învățat să prețuim faptele și jertfele mucenicilor acestui pământ stropit din belșug cu

sângele martirilor români, ne plecăm cu recunoștință în fața bătrânelului modest, sărăcăcios și sfios, ce poartă încă în viață urmele barbariilor ungurești, la cari singur și de bunăvoie s'a supus, pentru că și-a iubit neamul său, pe care și l-a servit într'o formă pilduitoare. Urăm dlui prof. Casiu Maniu, ca măcar acum, după un jumătate de secol trăit în sbucium, să-și găsească un rest de viață de tihnă, la care are un necontestat drept.

„R. E.”

Cei mulți

de LEONARD DIVARIUS

Biruitoar va fi acela al cărui suflet se va fi născut dimpreună cu respectul pentru cei mulți și setea de dreptate pentru cei năpăstuiți.

Trăim cu toții clipe de grea răspundere și tot atât de grea cumpănă sufletească. Drumuri nouă, nebatătorite de nici unul dintre noi decât cu gândul, ni se deschid făgăduitoare spre orizonturi pline de ispită. Și asta într'o vreme când ochii celor mulți sunt plini de atâtea și atâtea nedreptăți. De pretutindeni le vin la urechi tânguirile alor lor, amestecate cu freamătul unor bucurii ce le sunt streine cu desăvârșire. Clipă grea, clipă care nu îndreptățește cu nimic optimismul conducătorilor noștri.

Li se vorbește mereu celor mulți, fără să se scape nici o ocazie, despre „elite” și li se vâra pe gât fel de fel de „forme” și „formule”, fără să se țină seamă că cei mulți nu recunosc decât o singură elită: aceea a „sacrificaților” în marele războiu pentru desrobirea Neamului.

Li se cere acestor mulți să ia parte cu sufletul la sărbătoriri, a căror strălucire îi umilește în sărmănicia lor.

Adevărul adevărat este că cei mulți refuză cu toată tăria să recunoască o altă elită în afară de aceea în trupul căreia s'au oprit gloanțele și schijele obuzelor dușmane, îndreptate împotriva așezămintelor fundamentale ale Neamului.

Cei mulți refuză cu toată puterea să recunoască o altă grijă mai mare ca aceea de a îndulci vieța de câine dusă de bătrânele mame ale Eroilor îngropați de-a-lungul hotarelor plămădite cu sânge de-al lor.

Cei mulți refuză de a se îngriji de altceva mai înainte ca mării mutilați scăpați ca prin minune din măcelul pentru desrobire, să fie puși în posturile de răspundere morală, ocupate de oameni cari n'au făcut dovada că știu să țină piept și gloanțelor, nu numai foloaselor.

Cei mulți refuză de a se entuziasma de vreo altă strălucire până ce nimbul aoreolei

sublimului sacrificiu pentru răscumpărare, nu va străluci mai întâiu pe frunțile orfanilor lipsiți de orice bucurie și lăsați pradă întâmplărilor.

Cei mulți refuză de a se bucura de bucuria altora până ce fetele creștine — surori și fiice de Marțiri — nu vor fi puse la adăpost de a sluji trădătorilor și jidovilor, sau de a se vinde pentru a-și întreține mamele bătrâne și bolnave.

Cei mulți refuză de a mai dăruia încrederea lor unui alt om decât a celui care va făgădui solemn, cu mâna pe crucile sub cari putrezesc armatele celor mulți:

Respect pentru om. Respect pentru masele cele largi ale poporului. Respect pentru femeia

Creștină și Română. Respect și milă pentru bătrâni. Dragoste neșarmurită pentru bieții copii desculți cari colindă străzile cu mânuțele întinse.

Dreptate! Dreptate! Dreptate!

Dar nu prin proclamații și ucizuri redactate frumos și semnate cu titluri cari de cari mai pompoase. Poporul vrea faptă! Faptă care să-i șteargă amărăciunea strânsă în colțul gurii și să-i gonească din suflet sentimentul de umilință pe care îl încearcă ori de câte ori pătrunde până în bezna necazurilor lui scăpărarea unei străluciri în care cei mulți nu și-au găsit nici-când alinare.

Spania și curentul naționalist

de A. ANOS

Războiul civil din Spania, care a luat aspectul unui războiu internațional, primejduiește pacea lumii prin participarea mărturisită sau nemărturisită a diferitelor State.

Politica neinterventivii, franco-engleză, în războiul ideologiilor rivale din Spania, poate avea ca urmare creșterea comunismului, ceea ce înseamnă o intoxicare treptată a maseilor și o consecință fatală: diminuarea forțelor cari se luptă contra satanismului bolșevic.

În 1917, când prin revoluția bolșevică din Rusia, a luat început în Europa comunismul, toate statele europene erau unanim de părerea neinterventivii în lupta comunismului în contra formei oficiale de organizație a statului rus. Această atitudine colectivă de neinterventivie a Europei a dus la dominația spiritului comunist asupra poporului rus și la intensificarea propagandei comuniste în toate țările lumii.

Anglia poate să nu intervină în războiul ideologiilor ce se desfășoară în Spania, dar, la un moment dat, se va trezi și acolo simțul conservării naționale, — numai să nu fie prea târziu, — și atunci va întinde mâna sa uriașe celorlalte cârmuiri europene, cari nu s'au sfiit să ia poziție fățișe în contra năvălirii dezastruoase a ideologiei comuniste în Europa.

Peste Europa a trecut fiorul priverii groaznice a experienței comuniste din Rusia. Europa de azi nu mai prezintă pasivitatea și indiferența din 1917 față de comunismul sălbatic, lipsit de umanitate și de Dumnezeu. Instinctul de conservare al Italiei și al Germaniei a retezat capul hidrei mondiale apocaliptice, când ghiarele ei otrăvite începuseră a se infinge în trupul și sufletul țării lor.

Se afirmă, de cei ce nu cunosc metodele de expansiune ale comunismului, că la noi în țară bolșevismul nu poate prinde rădăcini, pentru că țaranul nostru este tradiționalist, conservator, bun creștin și strâns legat de pământul său.

Dar în Spania, unde poporul, mai accentuat decât alte popoare din Europa apuseană, este cre-

știn credincios până la bigotism, patriot, conservator și tradiționalist, cum a putut pătrunde și ajunge cu o iuteală vertiginoasă în faza actuală a războiului civil? În Spania comunismul a avut de la început împotrivă întreg aparatul statului monarhic constituțional, armata și toate categoriile sociale.

Ca să cunoaștem mai bine geneza tragediei din Spania, trebuie să cunoaștem și metodele ce le-au întrebuințat comuniștii ca să anarhizeze această țară creștină și latină.

În Spania n'a existat nici un partid comunist până la 1918. În acest an a sosit la Barcelona prima echipă sovietică din Moscova, care, după un turneu de recunoaștere și de propagandă, a creat în toate centrele industriale nucleee comuniste și ziare comuniste. Redactorii acestor maculaturi, au adresat apeluri muncitorilor șomeri, îndemnându-i la jafuri, la asasinarea preoților și la distrugerea bisericilor și mănăstirilor creștine (ambasadorul Sovietelor la Madrid se numește *Rosenberg*, nume caracteristici care explică îndemnul anticreștin). Dar dogmele venite din Rusia n'au provocat nici o emoție și nici o reacțiune.

Monarhiștii s'au considerat stăpâni pe situație, iar socialiștii convinși că majoritatea muncitorilor este și va rămâne cu ei, n'au dat importanță și n'au prevăzut efectele propagandei criminale.

Iscușința agenților Sovietici a reușit să transforme grupul tineretului socialist, în partid comunist, și socialiștii, odată trecuți sub flamura roșie, au avut rolul de agenți executivi ai ordinilor date direct din Moscova.

Așa s'a ajuns la războiul civil din 1936, care întunecă cerul lumii întregi.

Constatăm deci că factorii ce au favorizat virusul comunist în corpul Spaniei au fost pasivitatea burghezimii inconștiente, desmățul demagogiei, lipsa elementară de prevedere și de acțiune, în direcția apărării siguranței statului, a guvernelor, precum și pasivitatea masei țărănești.

Cine știe să vadă cu ochii limpezi, își dă prea bine seama că războiul virtualmente este — și trebuie să fie — câștigat de naționaliști. Această strivitoare superioritate o indică comandamentul generalului *Franco*, la care curajul se unește cu știința ofițerului de stat major, precum și armata spaniolă, care a rămas necontaminată și conștientă, susținând lupta cea grea pentru apărarea Spaniei, cu onoare și demnitate, nu ca trupele marxiste, compuse din adunături de criminali internaționali, atrași în Spania de mirosul sângelui și de gustul jafului, conduși de un aventurier ce-și îmbracă o dementă ambiție într-o uniformă de soldat.

Evenimentele din Spania constituie pentru lumea

intreagă o lecție scrisă cu litere de foc și mânjită cu sânge, iar curentul naționalist — care astăzi este mai viu și mai puternic decât ori când, atât la noi în țară cât și în străinătate — este menit să pună capăt regimului fioros, sub care geme Rusia și care tinde să pună stăpânire definitivă în Spania. Invierea naționalismului înseamnă moartea comunismului distrugător.

Atenție deci la noi în țară și pretutindenea, unde conducătorii pot fi absenți din viața statului și unde democrațiile lăbărtate pot fi, conștient sau nu, în serviciul dușmanilor umanității.

Datoria fiecărui creștin și bun patriot este să contribuie la dezvoltarea curentului naționalist productiv, la trezirea la viață spirituală a popoarelor.

CĂRȚI-REVISTE

Alexandru Lupeanu-Melin: *Evocări din viața Blajului*. Cu prilejul bicentenarului Blajului, d. Al. Lupeanu, un fecund și apreciat scriitor, a strâns într'un volum cuprinzător de 340 pagini o sumedenie de amintiri legate de trecutul orașului ce ne-a dat o adevărată istorie națională prin oameni și fapte cari au zidit sânguinos la temelii România de azi.

Lucrarea dlui Al. Lupeanu, scrisă cu deosebită îngrijire, cu un material recoltat din pivnițele uitării, se cere citită spre a-i putea aprecia valoarea. Merită acest sacrificiu din partea tuturor românilor de inimă, căci conține importante resurse de întărire sufletească.

Revista „Cultura Creștină”, asemenea e închinată, — Nr. 4-5 din Apr.-Mai — drept omagiu, Blajului bicentenar. Cu colaborarea celor mai proeminente personalități din ținuturile supuse influenței lui, eminenta revistă bisericească, în 300 pagini mari, scrise cu îngrijire, aduce o prețioasă contribuție la desvelirea trecutului Blajului și evocări de persoane cari au avut roluri de seamă în viața românească de aci.

Conducerea revistei „Cultura Creștină” a săvârșit o frumoasă faptă editând acest număr omagial, contribuind în acest fel la catalogarea unui material ce trebuie strâns cu hărnicie de toți câți au vre-o posibilitate.

Dr. Liviu Seracin: *Deșteaptă-te națiune și croește-ți o nouă evoluție*. E titlul unei mici, dar substanțiale lucrări, în care distinsul medic lugojan dă o îndrumare precisă de cum trebuie organizate instituțiile Sănătății, Ocrotirilor, Instrucțiunii și Educației Naționale, spre a da maximul de randament și pentru a corespunde nevoilor noastre sociale. Ideea de bază e aceea care ne călăuzește și pe noi: sacrificiul și eroismul.

Transmitem dlui Dr. Liviu Seracin toată dragostea noastră și-i urăm ca să meargă cu curaj pe drumul ce și-a croit, drum pe care va trebui să meargă întreaga națiune, pentru a se putea ajunge la mobilizarea tuturor forțelor ei vii, idealul cel mai scump al oricărui român în plină fermentațiune spirituală.

„Tribuna Noastră”, — organul Centralei Reuniunilor de Meseriași, Comercianți, Industriași și Muncitori Români din România, cu sediul în Cluj,

redactat de prețiosul nostru colaborator, d. Ștefan Peneș, un valoros luptător pentru crearea clasei de mijloc, de limba și legea românească, într'un frumos număr festiv de 16 pagini, închinat clasei de mijloc, cu ilustre colaborări, face o amplă privire retrospectivă asupra problemei respective.

Apreciem străduința inimosului român, d. Șt. Peneș, și suntem cei dintâi cari să-i urăm deplină izbândă în lupta ce desfășoară cu o pasiune vrednică de cele mai bune cuvinte.

„Naționalul Vâlcii”, revistă de cultură, cu apariția în Râmnicul-Vâlcii, sub direcțiunea dlui Constantin Daniilescu, institutor pensionar. Intre revistele ce ne sosesc la redacție am remarcat valoroasa revistă cu titlul de mai sus, ce continuă, în al zecelea an de apariție, să facă o merituosă operă culturală.

„F. N. R.”, revista editată de d. L. Al. Caragea în București, str. Popa Soare No. 16, e o revistă de mai puțin conținut, dar de un conținut care vibrează de cel mai cald patriotism, scris cu un fond spiritual care scoate din comun pe colaboratorii săi și-i așează între elementele fermentatoare ale neamului. Regretăm că, din lipsă de spațiu, nu putem să ne ocupăm mai de aproape de acești iubii confrăți ai noștri și de revista nu mai puțin valoroasă, care, scrisă cu mult duh românesc, contribuie în mod fericit la deslegarea lacătelor cari ne țin în loc.

„Vatra”, revista învățătorilor din județul Năsăud, în al treilea an de apariție, ultimul număr ce primim la redacție, cuprinde un material select interesând nu numai corpul didactic, ci și pe toți câți vor să se pună în curent cu trecutul românescului ținut.

„Solia” tovarășiei căminelor culturale din județul Năsăud, în al doilea an de apariție, redactată de preotul Ioan Gr. Costan din Rebrisoara, un harnic muncitor în desteluirea ogoarelor satelor, cu fiecare număr ce apare își sporește paginile, iar conținutul e continuu îmbogățit. E locul să felicităm conducerea cooperativei „Regna” pentru opera ce sprijinește, iar pe părintele Costan pentru vrednicia silințelor sale.

Alegerile de la Braşov

Aceste alegeri es din cadrul obişnuit al luptelor politice şi îmbracă aspectul unui mare eveniment.

„România Eroică“, detestă luptele dintre partidele româneşti, catalogarea conducătorilor pe grupări politice cari servesc pentru a satisface scopuri în contradicţie cu marile interese ale neamului.

Cetatea Braşovului a fost de astă dată la înălţimea menirei sale. Alegerile acestea dovedesc că lupta pentru afirmarea românismului tinde a înobila clasa noastră conducătoare, liberând-o de patimile josnice politice şi crein-

du-i orizonturi cari, până acum, erau numai în visurile idealiştilor.

Prima afirmare de solidaritate conştie românească, a produs şi primul triumf. *E un simbol, un fapt istoric şi un mare eveniment.*

E, în ordine politică, un eveniment care, în ordine profesională, s'a produs la Baroul de Ilfov. Noi felicităm din toată inima pe bunii români cari l-au înfăptuit. Le urăm succes la munca dezinteresată în ogorul naţional, cu speranţa fermă că exemplul lor edificator va fi în curând imitat în tot cuprinsul ţării.

REDACTI O N A L E

Am fi datori ca să răspundem, în parte, tuturor bunilor români cari ne trimet scrisori entuziaste de felicitare şi încurajare, din tot cuprinsul ţării. Am avea o satisfacţie deosebită, dacă am putea sta de vorbă cu fiecare inimă trează românească. Cum această apropiere intimă nu e posibilă, suntem nevoiţi a transmite pe această cale tuturor corespun-

denţilor noştri asigurarea că nu suntem indiferenţi la sentimentele lor, că le apreciem la justa lor valoare şi că ne vom da toate silinţele pentru a fi la înălţimea dorinţelor exprimate.

Mai ales suntem în deosebi de simţitori la omagiile calde pe cari ni le transmite învăţătorimea ţării; această viitoare armată de regenerare din temelie a neamului nostru.

LOTERIA DE STAT

Norocul vă urmăreşte!

Nu uitaţi la

**15 August 1937 TRAGEREA Clasei II-a
Reînoiţi lozurile!**

V i z i t a Ț i
Librăria R. Cioflec

— Cluj, Piața Unirii Nr. 8. —

Cea mai mare librărie românească din Ardeal. Bine asortată cu cărți românești și streine. Cereți ultimele noutăți!

Dacă jucați, jucați cu încredere la
Loteria de Stat, Colectura Oficială.
Sediul Central Cluj, Regina Maria 46

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Redacția și Administrația revistei „România Eroică”
Cluj, str. Vasile Goldiș 18/b - Telefon 14-89

Județul